

ŠTATISTICKÝ
ÚRAD
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY

EU SILC 2020

Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia

Životné
podmienky

2021

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Kód: 070221
Okruh: Demografia a sociálna štatistika
Dátum: júl 2021

EU SILC 2020 Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia

Sekcia sociálnych štatistík a demografie
Generálna riaditeľka sekcie: Ľudmila Ivančíková
Odbor štatistiky životnej úrovne obyvateľstva
Kontaktná osoba: Róbert Vlačuha, tel. + 421/2/50 23 62 09

2021

ZVEREJŇOVANIE VYBRANÝCH ÚDAJOV ŠTATISTICKÉHO ÚRADU SR

Kalendár prvého zverejnenia vybraných údajov Štatistického úradu SR je dostupný na internetovom portáli www.statistics.sk. Všetky upresnenia termínov za kategóriu Životné podmienky sú zverejnené na uvedenom internetovom portáli vopred.

Autori publikácie: Róbert Vlačuha
Yvona Kováčová

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Informačný servis
Lamačská cesta 3/C
840 05 Bratislava 45
tel. +421/2/50 23 63 35, +421/2/50 23 63 39
e-mail: info@statistics.sk
www.statistics.sk

ISBN 978-80-8121-828-6 (online)

Rozmnožovanie obsahu tejto publikácie, ako aj jednotlivých častí, v pôvodnej alebo upravenej podobe pre komerčné účely, je možné len s písomným súhlasom Štatistického úradu SR. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

ÚVOD	5
1. Stratégia Európa 2020/30	6
2. Indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia	7
3. Príjmová chudoba	10
3.1 Chudoba a meranie chudoby	11
3.2 Hranica rizika chudoby	11
3.3 Profil chudoby	12
3.3.1 <i>Miera rizika chudoby podľa veku a pohlavia</i>	12
3.3.2 <i>Miera rizika chudoby podľa ekonomickej aktivity</i>	14
3.3.3 <i>Miera rizika chudoby podľa typu domácnosti</i>	15
3.3.4 <i>Miera rizika chudoby podľa krajov</i>	16
3.3.5 <i>Miera rizika chudoby podľa vlastníckeho vzťahu k obydlíu</i>	17
3.4 Faktory vplývajúce na zmenu chudoby	17
3.4.1 <i>Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi okrem starobných a pozostalostných dávok</i>	18
3.4.2 <i>Miera rizika chudoby pred všetkými sociálnymi transfermi (vrátane starobných a pozostalostných dávok)</i>	19
3.4.3 <i>Rozptyl okolo hranice rizika chudoby</i>	20
3.4.4 <i>Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008)</i>	20
3.5 Chudoba z pohľadu príjmovej nerovnosti	21
3.5.1 <i>Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: S80/S20</i>	21
3.5.2 <i>Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: Gini koeficient</i>	22
3.5.3 <i>Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby</i>	23
4. Miera materiálnej a závažnej materiálnej deprivácie	24
5. Miera veľmi nízkej pracovnej intenzity	28
6. Hlavné charakteristiky a metodika zisťovania EU SILC	29
ZÁVER	34
<i>Prílohy</i>	
TABUĽKY	35
1. Vybrané údaje za domácnosti a osoby podľa krajov	37
2. Vybrané údaje za domácnosti a osoby podľa typu domácnosti	38
3. Vybrané údaje za domácnosti a osoby podľa počtu členov domácnosti	39

4. Vybrané údaje za domácnosti a osoby podľa počtu závislých detí	40
5. Domácnosti podľa typu obydli	41
6. Domácnosti podľa vlastného vzťahu k domu/ bytu	42
7. Subjektívne hodnotenia zdravotného stavu osôb	43
8. Obmedzenie aktivít osôb z dôvodu zdravotných problémov	43
9. Zhodnotenie chronického ochorenia osôb	44
10. Počet osôb pod hranicami chudoby podľa krajov	45
11. Počet osôb pod hranicami chudoby podľa typu domácnosti	46
12. Počet osôb pod hranicami chudoby podľa počtu členov domácnosti	47
13. Počet osôb pod hranicami chudoby podľa počtu závislých detí	48
14. Spoločné prierezové indikátory Európskej únie založené na prierezovej zložke EU SILC 2009 až 2020	49

METODICKÉ VYSVETLIVKY	57
------------------------------	----

GRAFY

TEMATICKÉ MAPY

ÚVOD

Už od roku 2005 Štatistický úrad Slovenskej republiky realizuje na Slovensku výberové zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností (EU SILC). Ide o harmonizované zisťovanie členských štátov EÚ, ktorého úlohou je zabezpečiť produkciu pravidelných, včasných a kvalitných údajov o príjmoch, chudobe a sociálnom vylúčení. Zisťovanie EU SILC sa stalo zdrojovou základňou pre analýzy životnej úrovne obyvateľstva, ako i pre koncepčné zámery a prijímanie opatrení smerujúcich k zvyšovaniu kvality života občanov SR. Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia prezentované v tejto publikácii sú jedným z hlavných výstupov z tohto zisťovania. Dokumentujú úroveň a štruktúru chudoby na národnej úrovni a zároveň sú podkladom pre analýzy o chudobe a sociálnom vylúčení v rámci krajín Európskej únie. Na národnej úrovni nám zistené údaje umožňujú sledovať chudobu a sociálne vylúčenie z viacerých aspektov a dimenzií - z hľadiska vývoja chudoby v čase, z hľadiska zloženia domácností, ale aj z hľadiska zdravia, vzdelania a pod.

Publikácia „EU SILC 2020 - Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia“ poskytuje prehľad o základných indikátoroch chudoby a sociálneho vylúčenia, pre ktoré je zdrojom dát výberové štatistické zisťovanie EU SILC 2020.

Jednotlivé kapitoly publikácie sú zoradené podľa tematických okruhov do 6 základných častí, pričom niektoré kapitoly sú podrobnejšie členené na podkapitoly.

Prvá kapitola stručne popisuje hlavné ciele stratégie Európa 2020, ktoré určovali smer vývoja hospodárstva EÚ do roku 2020. Napĺňanie týchto cieľov sa monitoruje prostredníctvom merateľných ukazovateľov (indikátorov). Jeden zo strategických cieľov sa týka priamo problematiky chudoby a na meranie tohto cieľa bol zavedený „*Indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia*“.

Z tohto dôvodu sú v nasledujúcej – druhej kapitole analyzované výsledky uvedeného indikátora, a to na základe údajov zo zisťovania EU SILC 2020.

Tretia kapitola je zameraná na chudobu a jej viacero konceptov. Členená je na niekoľko podkapitol, v ktorých sú analyzované jednotlivé vybrané indikátory príjmovej chudoby v podmienkach SR, a to v rôznych členeniach. Pre komplexnejšie pochopenie chudoby sú indikátory doplnené o analýzu faktorov, ktoré vplývajú na zmenu chudoby, ale aj o pohľad na chudobu cez príjmovú nerovnosť.

Štvrtá a piata kapitola poskytuje základné informácie o miere závažnej materiálnej deprivácie a miere nízkej intenzity práce ako o čiastkových indikátoroch *Miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia*.

Posledná kapitola je zameraná na hlavné charakteristiky a metodiku zisťovania EU SILC, ktoré je jedným z východiskových a najdôležitejších oficiálnych zdrojov údajov, ktorým získavame komplexný obraz o chudobe a sociálnom vylúčení na Slovensku.

Súčasťou publikácie je aj príloha s tabuľkami, grafmi a mapami vybraných ukazovateľov, miery rizika chudoby, materiálnej deprivácie a príjmovej nerovnosti.

1. Stratégia Európa 2020 a jej ciele

Znižovanie chudoby a sociálneho vylúčenia patrí k dlhodobým prioritám verejných politík vo všetkých krajinách Európskej únie.

Začiatkom roka 2010 bola Európskou komisiou vyhlásená stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu tzv. Európa 2020, ktorá určovala pre európske sociálne trhové hospodárstvo víziu na obdobie nadchádzajúceho desaťročia.

Podstatou stratégie bola koordinácia hospodárskych politík a politík zamestnanosti s cieľom zabezpečiť rast a zamestnanosť. Stratégia z obsahového hľadiska zastrešuje cielený výber tém, z viacerých politík EÚ, hlavne výskumu, vzdelávania, zamestnanosti a sociálnych záležitostí, informačnej spoločnosti, podnikania a priemyslu, energetiky, životného prostredia.

Tematicky bola stratégia, ktorá nahrádza predchádzajúcu Lisabonskú stratégiu, postavená na 3 prioritách, 5 cieľoch a 7 hlavných iniciatívach.

3 priority stratégie Európa 2020:

1. **Inteligentný rast:** vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii.
2. **Udržateľný rast:** podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje.
3. **Inkluzívny rast:** podporovanie hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť.

V stratégii sa stanovilo päť hlavných cieľov, ktoré vymedzovali, aký pokrok by mala EÚ dosiahnuť do roku 2020:

1. **Miera zamestnanosti** obyvateľov vo veku 20-64 rokov by mala dosiahnuť minimálne 75 %,
2. **Úroveň investícií do výskumu** a vývoja by mala dosiahnuť aspoň 3 % HDP EÚ,
3. **Zmena klímy a energetika:** znížiť emisie skleníkových plynov najmenej o 20 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990 alebo o 30 % za priaznivých podmienok, zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie o 20 % a zvýšiť energetickú účinnosť minimálne o 20 %,
4. **Vzdelávanie:** podiel ľudí, ktorí predčasne ukončia školskú dochádzku by sa mal znížiť pod 10 % a minimálne 40 % mladých ľudí by malo mať vysokoškolské vzdelanie,
5. **Sociálna inklúzia:** vymaniť najmenej 20 miliónov obyvateľov EÚ z rizika chudoby a sociálneho vylúčenia.

Tie sa následne premietli do národných cieľov jednotlivých členských štátov tak, aby odrážali ich rozdielne východiskové pozície a rozmanitosť v rámci EÚ.

Národné ciele pre Slovenskú republiku za oblasť zamestnanosti a sociálnej inklúzie sú:

- zvýšiť mieru zamestnanosti žien a mužov vo veku 20 – 64 rokov na 72 % a znížiť mieru dlhodobej nezamestnanosti na 3 %,
- znížiť podiel osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením, resp. vymaniť z rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia aspoň 170 tisíc ľudí.

Aj keď Slovensko patrí k členským krajinám EÚ, ktoré sa z hľadiska miery chudoby a sociálneho vylúčenia pohybujú dlhodobo pod celoeurópskym priemerom, je potrebné vnímať ako prioritu cieľ znížiť počet osôb v riziku chudoby a sociálneho vylúčenia aspoň o 170 tisíc, ku ktorému sa Slovensko zaviazalo v rámci stratégie Európa 2020.

Jedným z vyššie spomenutých cieľov stratégie v oblasti sociálnej inklúzie bolo, aby sa do roku 2020 najmenej 20 miliónov ľudí vymanilo z ohrozenia chudobou alebo sociálnym vylúčením a aby sa tak počas obdobia posledných desiatich rokov znížil počet chudobných zo 116,4 miliónov v roku 2008 na 96,4 miliónov.

Miera chudoby a sociálneho vylúčenia v EÚ za posledné desaťročie klesla, ale nepodarilo sa splniť cieľovú hodnotu zo stratégie Európa 2020 a v dôsledku globálnej finančnej a hospodárskej krízy sa Európa od dosiahnutia svojho cieľa v oblasti chudoby vzdialila.

V roku 2019 bolo v EÚ ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením približne 91 miliónov ľudí (z toho 18 miliónov detí vo veku 0-17 rokov), čo je takmer o 12 miliónov menej než v roku 2008 a približne o 17 miliónov menej než v roku 2012, keď tieto čísla dosiahli maximálnu úroveň. Očakáva sa, že pandémia COVID-19 situáciu zhorší, čo v krátkodobom horizonte povedie k vyššej úrovni finančnej neistoty, chudobe a nerovnosti príjmov.

Na meranie cieľa v oblasti sociálnej inklúzie bol stanovený **indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia**, ktorý vzniká kombináciou troch čiastkových indikátorov - miery rizika chudoby, miery závažnej materiálnej deprivácie a miery veľmi nízkej pracovnej intenzity.

2. Indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia

Chudoba a sociálne vylúčenie sú zložité javy a ich meranie si vyžaduje mnohorozmerný prístup. Na posudzovanie pokroku smerom k cieľu EÚ v oblasti znižovania chudoby, používa preto EÚ súbor ukazovateľov.

Hlavným ukazovateľom sa meria počet osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením. To znamená, že okrem konceptu príjmovej chudoby sa zohľadňujú ďalšie dve dimenzie – materiálna deprivácia a vylúčenie z trhu práce.

Indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia (AROE) je preto tvorený kombináciou troch hlavných čiastkových indikátorov:

- miera rizika chudoby,
- miera závažnej materiálnej deprivácie,
- miera veľmi nízkej pracovnej intenzity.

Miera rizika chudoby predstavuje podiel osôb (v percentách) v celkovej populácii, ktorých ekvivalentný disponibilný príjem sa nachádza pod hranicou rizika chudoby. Hranica rizika chudoby je stanovená ako 60 % mediánu národného ekvivalentného disponibilného príjmu.

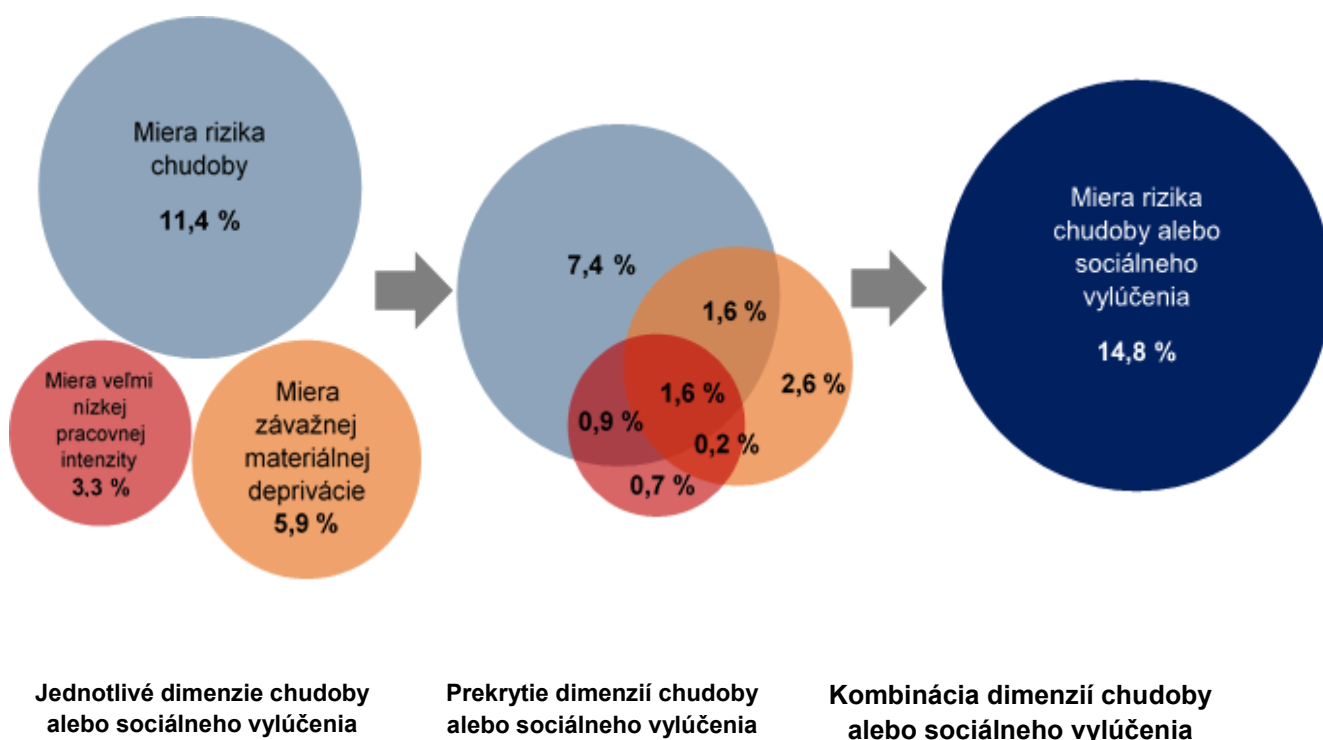
Miera závažnej materiálnej deprivácie vyjadruje podiel populácie (v percentách), ktorá čelí vynútenému nedostatku v aspoň štyroch z celkovo deviatich depriváčnych položiek¹ z dimenzie finančnej záťaže a vlastníctva predmetov dlhodobej spotreby.

¹ Zoznam depriváčnych položiek, ktoré sa zohľadňujú vo výpočte indikátora miery závažnej materiálnej deprivácie, je uvedený v kapitole 4.

Miera veľmi nízkej pracovnej intenzity vyjadruje podiel osôb, ktoré žijú v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (menej než 20%), k celkovej populácii². Pracovná intenzita domácnosti predstavuje pomer medzi počtom mesiacov, ktoré všetci členovia domácnosti v pracovnom veku odpracovali počas príjmového referenčného obdobia na strane jednej a celkovým počtom mesiacov, ktoré by mohli byť teoreticky odpracované týmito členmi domácnosti na strane druhej. Definícia pracovného veku sa vzťahuje na osoby vo veku 18-59 rokov, s vylúčením osôb, ktoré sú študentmi vo veku 18-24 rokov.

Indikátor miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia je definovaný ako počet ľudí, ktorí sú ohrození rizikom chudoby a/alebo sú závažne materiálne deprivovaní a/alebo žijú v domácnosti s veľmi nízkou pracovnou intenzitou.

Obr. 2.1 Osoby ohrozené rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia, EU SILC 2020

Na základe zisťovania EU SILC 2020 bolo na Slovensku v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia takmer 800 tis. ľudí, čo predstavovalo 14,8 % z celkového počtu obyvateľov SR. Vychádzajúc z grafického znázornenia (obr. 2.1) - ide vlastne o súčet všetkých vzájomných prienikov troch vyššie spomínaných čiastkových indikátorov (miery rizika chudoby, miery závažnej materiálnej deprivácie a miery veľmi nízkej pracovnej intenzity). To znamená, že niektoré domácnosti a jednotlivci sú ohrození len príjmovou chudobou, resp. len závažnou materiálnou depriváciou alebo veľmi nízkou pracovnou intenzitou.

² Miera veľmi nízkej pracovnej intenzity, ktorá vstupuje do výpočtu agregovaného indikátora chudoby a sociálneho vylúčenia ako čiastkový indikátor, je prepočítaná na celú populáciu Slovenska. Indikátor uvádzaný v kapitole 5. je vyjadrený len za populáciu vo veku 0-59 rokov.

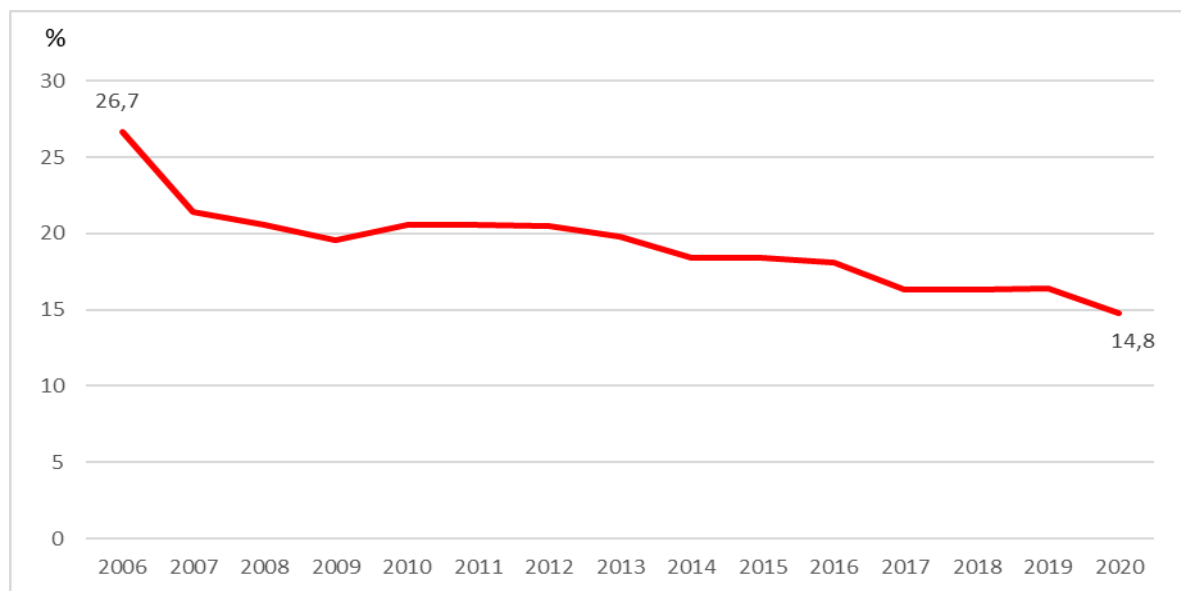
Spomedzi troch dimenzií chudoby a sociálneho vylúčenia je na Slovensku najviac ľudí ohrozených tzv. príjmovou chudobou. Ide o obyvateľov, ktorí žijú v domácnostiach s nižšími príjmami ako je národná hranica chudoby. Pod hranicou príjmovej chudoby minulý rok žilo 11,4 % osôb, čo je približne 615-tisíc obyvateľov a v porovnaní s rokom 2019 došlo k miernemu poklesu.

Aj miera závažnej materiálnej deprivácie patrila na Slovensku skôr k nižším spomedzi všetkých krajín EÚ a z dlhodobého hľadiska má stále klesajúci trend. V sledovanom období bolo deprivovaných 5,9 % osôb % obyvateľov SR, čo predstavovalo takmer 318-tisíc obyvateľov.

Miera veľmi nízkej pracovnej intenzity sa podľa údajov EU SILC 2020 nachádzala na úrovni 3,3 %. Ide o podiel ľudí žijúci v domácnostiach, ktorí odpracovali menej ako pätinu z celoročného pracovného potenciálu jej členov. Tento údaj tiež dlhodobo klesá.

Vychádzajúc z percentuálneho zastúpenia ohrozených osôb podľa prienikov jednotlivých čiastkových indikátorov je zrejmé, že najväčší podiel osôb je takých, ktoré boli ohrozené len rizikom chudoby alebo pociťovali len materiálnu depriváciu (7,4 % a 2,6 %). Podiel osôb, ktoré žili len v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou predstavoval 0,7 %. U príjmovej chudoby sa oproti materiálnej deprivácii ukazuje väčšie prepojenie s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (2,5 %, t. j. vzájomný prienik miery rizika chudoby a miery veľmi nízkej pracovnej intenzity v porovnaní s 1,8 %, čo predstavuje prienik miery závažnej materiálnej deprivácie a miery veľmi nízkej pracovnej intenzity). Vzájomným prienikom všetkých troch čiastkových indikátorov dostávame najohrozenejšiu skupinu osôb u ktorej dochádza ku kumulácii všetkých rizík. Podľa údajov EU SILC 2020 je to 1,6 % obyvateľstva Slovenska, ktorí by mali byť najviac v pozornosti z hľadiska boja s chudobou alebo sociálnym vylúčením na Slovensku.

Graf 2.1 Osoby ohrozené rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia v SR, EU SILC 2006 – 2020

Zdroj: UDB EU SILC 2006-2020

Na Slovensku z hľadiska vývoja v čase podiel obyvateľov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením od roku 2006 do roku 2009 klesal (z 26,7 % na 19,6 %).

Vplyvom hospodárskej krízy došlo k miernemu zvýšeniu (na 20,6 % v roku 2010 a 2011), ale od roku 2012 sa podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením opäť postupne znižoval až na hodnotu 16,3 % obyvateľov v roku 2018. V roku 2020 počet obyvateľov ohrozených chudobou oproti roku 2019 klesol o 1,6 percentuálneho bodu (p.b.).

Tab. 2.1 Osoby ohrozené rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia v členení podľa krajov, EU SILC 2020

Kraj	Osoby ohrozené rizikom chudoby alebo sociálneho vylúčenia (%)
SR	14,8
Bratislavský kraj	5,9
Trnavský kraj	10,8
Trenčiansky kraj	10,7
Nitriansky kraj	9,3
Žilinský kraj	14,3
Banskobystrický kraj	24,3
Prešovský kraj	20,8
Košický kraj	19,4

Počet a podiel obyvateľov ohrozených súhrnným ukazovateľom - chudobou alebo sociálnym vylúčením - sa v rámci regiónov Slovenska zásadne líši. V členení podľa krajov sa v miere rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia prejavili výraznejšie regionálne rozdiely.

Najvyšší podiel osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením zaznamenal Banskobystrický kraj (24,3 %). Nad celoslovenským priemerom sa nachádzal aj Prešovský a Košický kraj (20,8 % a 19,4 %). Naopak pod celoslovenským priemerom sa ocitli osoby v Žilinskom kraji (14,3 %) a ohrozenie chudobou alebo sociálnym vylúčením najmenej pociťovali osoby v Bratislavskom, Nitrianskom, Trenčianskom a Trnavskom kraji.

3. Príjmová chudoba

Chudoba predstavuje zložitý, mnoho-dimenzionálny sociálny jav a pri jej definovaní a meraní sa vždy vychádza z merania konkrétneho konceptu.

To znamená, že tak ako neexistuje jediná alebo správna definícia chudoby, neexistuje ani jediný všeobecne prijatý spôsob jej merania. Každé meranie chudoby znamená, že merame len určitý koncept chudoby.

Existuje viacero konceptov chudoby, ktoré sú zatriedené podľa množstva kritérií, pričom sa tieto triedenia vzájomne prekrývajú. Rozlišujú sa napríklad dvojice kategórií konceptov chudoby, ako sú: absolútny a relatívny, priamy a nepriamy, objektívny a subjektívny koncept. V tejto publikácii sa zameriame na analýzu medzinárodne definovaných a porovnateľných indikátorov chudoby a sociálneho vylúčenia, ktoré vychádzajú z ekvivalentného disponibilného príjmu domácností zadefinovaného v zisťovaní EU SILC.

Tieto indikátory merajú nasledujúce koncepty chudoby:

- *relatívny koncept* - relatívna miera chudoby vychádza z hodnotenia (porovnania) príjmov k určitej strednej hodnote, v našom prípade k národnej hranici chudoby,
- *nepriamy koncept* - meranie chudoby sa realizuje prostredníctvom disponibilného príjmu domácností, pričom sa neberú do úvahy výdavky domácností,
- *objektívny koncept* - hranica chudoby sa nestanovuje subjektívne, ale na základe nezávislých a objektívne vybraných kritérií.

Obdobie, za ktoré sa zisťujú príjmy používané pri výpočte indikátorov (*príjmové referenčné obdobie*), je kalendárny rok predchádzajúci roku zisťovania, t. j. pre zisťovanie EU SILC 2020 predstavovalo príjmové referenčné obdobie kalendárny rok 2019.

Celkový hrubý príjem domácnosti, definovaný v zisťovaní EU SILC, zahŕňa príjem všetkých členov domácnosti a zložky príjmu, ktoré boli sledované na úrovni domácnosti. Obsahuje: príjem zo zamestnania (hrubý peňažný príjem zo zamestnania a jemu blízky príjem), nepeňažný príjem z využívania služobného auta, hrubé peňažné zisky alebo straty zo samostatne zárobkovej činnosti (vrátane honorárov), príjem z majetku (príjem z prenájmu majetku alebo pozemku a úroky, dividendy, zisk z kapitálových investícií do neregistrovaného podniku), bežne prijaté transfery ako sú sociálne dávky (rodinné dávky a príspevky vyplácané rodinám s deťmi, príspevky na bývanie, podpora v nezamestnanosti, starobné dávky, dávky pre pozostalých, nemocenské dávky, dávky v invalidite, sociálne vylúčenie inde neklasifikované (napr. pomoc v hmotnej núdzi)), príspevky na vzdelanie, príjem osôb mladších ako 16 rokov a pravidelné prijaté peňažné transfery medzi domácnosťami.

Celkový disponibilný príjem domácnosti je definovaný ako hrubý príjem domácnosti, od ktorého sú odpočítané pravidelné dane z majetku, pravidelné platené transfery medzi domácnosťami (napr. výživné, pravidelná peňažná pomoc iným domácnostiam) a dane z príjmu a príspevky na sociálne poistenie.

Vek osôb je definovaný ako vek, ktorý osoba dosiahla ku koncu príjmového referenčného obdobia. Pre zisťovanie EU SILC 2020 je to k 31. decembru 2019.

3.1 Chudoba a meranie chudoby

Chudoba a sociálne vylúčenie patria na Slovensku k spoločenským problémom, ktoré si vyžadujú permanentnú pozornosť. Jedným z dôvodov je, že viaceré skupiny obyvateľov čelia vážnym sociálnym rizikám a kumulácii rôznych znevýhodnení.

3.2 Hranica rizika chudoby, ilustratívne hodnoty

Hranica rizika chudoby je stanovená ako 60 % mediánu národného ekvivalentného disponibilného príjmu. Hodnota hranice rizika chudoby sa uvádza v PKS (parita kúpnej sily)³ a v EUR.

³ Parita kúpnej sily predstavuje menové prepočítavacie koeficienty, pomocou ktorých sa hospodárske ukazovatele vyjadrené v národných menách konvertujú na umelo vytvorenú spoločnú menovú jednotku nazývanú ako štandard kúpnej sily (PKS), ktorý eliminuje efekty rozdielnej cenovej úrovne medzi krajinami. Parita kúpnej sily sa vypočítava na základe cien a objemov predaja tovarov, ktoré sú vzájomne porovnateľné a reprezentatívne pre krajiny zahrnuté do porovnania. Základom pre výpočet je Európsky porovnávaci program (ECP), na ktorom sa zúčastňujú národné štatistické úrady vrátane ŠÚ SR.

Hodnota je vyjadrená za nasledovné ilustratívne typy domácností:

- domácnosť jednotlivca,
- domácnosť dvoch dospelých s dvoma deťmi vo veku do 14 rokov.

Tab. 3.2.1 Hranica rizika chudoby (ilustratívne hodnoty) EU SILC 2020 - ročná suma

Hranica rizika chudoby	Domácnosť jednotlivca		Domácnosť 2 dospelých s 2 deťmi do 14 rokov	
	PKS ³	Eur	PKS ³	Eur
Celková ročná suma	6 046	5 222	12 696	10 966

Celková ročná hranica rizika chudoby vypočítaná z EU SILC 2020 bola pre jednočlennú domácnosť 5 222 Eur, čo predstavuje sumu približne 435 Eur na mesiac. Medziročný nárast samotnej hranice chudoby pre tento typ domácnosti predstavoval približne 29 Eur na mesiac. Pre domácnosť 2 dospelých s 2 deťmi do 14 rokov bola celková ročná hodnota hranice rizika chudoby na úrovni 10 966 Eur, čo pre tento typ domácnosti predstavovalo priemerne 914 Eur na mesiac. V porovnaní s predchádzajúcim rokom išlo približne o 7 %-tný nárast (v absolútnom vyjadrení približne 61 Eur na mesiac).

3.3 Profil chudoby

3.3.1 Miera rizika chudoby podľa veku a pohlavia

Miera rizika chudoby predstavuje podiel osôb (v percentách) v celkovej populácii, ktorých ekvivalentný disponibilný príjem sa nachádza pod hranicou rizika chudoby.

Indikátor miera rizika chudoby ovplyvňuje množstvo faktorov. Za najvýznamnejšie faktory môžeme vo všeobecnosti považovať regionálne hľadisko, vek, typ domácnosti, pracovná intenzita domácnosti, najčastejší status ekonomickej aktivity, vlastnícky vzťah k obydlíu. V tejto časti sa zameriame na analýzu miery rizika chudoby podľa všetkých vyššie spomínaných faktorov.

Podľa EU SILC 2020 bolo rizikom chudoby ohrozených 11,4 % obyvateľov Slovenska (približne 615 tisíc osôb).

Vývoj miery rizika chudoby je ovplyvnený sociálno-ekonomickou situáciou v krajine a následne vývojom príjmovej situácie v domácnostiach. Detailnejšie výsledky zisťovania EU SILC 2020 vo všeobecnosti potvrdzujú síce mierny, (v porovnaní s predchádzajúcim rokom pokles - o 0,5 (p.b.), ale predsa len pozitívny trend vo vývoji chudoby na Slovensku.

Vek a pohlavie sú faktory, ktoré môžu výraznou mierou vplývať na mieru rizika chudoby. Z hľadiska pohlavia ohrozenie rizikom chudoby viac pociťovali ženy ako muži (podiel žien ohrozených rizikom chudoby bol o 0,6 p. b. vyšší ako u mužov). Najvýraznejšie sa rodová disparita prejavila vo vekovej kategórii 65 roční a starší. V tejto vekovej skupine boli ženy 1,5-násobne častejšie vystavené riziku chudoby ako muži. Rodová disparita sa prejavila

taktiež vo vekovej kategórii 25-49 roční. V tejto kategórii boli ženy 1,1-násobne častejšie ohrozené rizikom chudoby.

Z hľadiska veku môžeme povedať, že deti sú vystavené vyššiemu riziku chudoby ako dospelé a staršie osoby. Osoby vo veku 0-17 rokov celkovo tvoria najzraniteľnejšiu vekovú skupinu.

Príčinou zraniteľnosti detí je do veľkej miery postavenie ich rodičov na trhu práce, najmä ak je spojené s obmedzeným prístupom k sociálnym službám a nízkou podporou príjmu. Ich miera rizika chudoby bola na úrovni 17,0 % a bola odrazom príjmovej situácie domácnosti, v ktorej dieťa žilo.

Tab. 3.3.1 Miera rizika chudoby v členení podľa vekových skupín a pohlavia, EU SILC 2020

Veková skupina		Miera rizika chudoby (%)
Celková populácia	spolu	11,4
	muži	11,1
	ženy	11,7
Veková skupina 0 - 17 roční	spolu	17,0
Veková skupina 18 - 24 roční	spolu	13,0
	muži	13,0
	ženy	13,0
Veková skupina 25 - 49 roční	spolu	10,2
	muži	9,8
	ženy	10,6
Veková skupina 50 - 64 roční	spolu	9,8
	muži	10,2
	ženy	9,4
Veková skupina 65 roční a starší	spolu	9,5
	muži	7,3
	ženy	10,9

V troch mladších vekových skupinách bol oproti minulému roku zaznamenaný mierny pokles miery rizika chudoby a naopak v starších vekových skupinách (50-64 roční a 65 roční a starší) bol zaznamenaný rast. Deti však boli takmer dvojnásobne viac ohrozené rizikom chudoby v porovnaní so staršími osobami z vekových skupín 50-64 roční a 65 roční a starší. Vo všeobecnosti môžeme však konštatovať, že s rastúcim vekom podiel osôb ohrozených rizikom chudoby postupne klesá.

3.3.2 Miera rizika chudoby podľa ekonomickej aktivity

Významným faktorom v súvislosti s meraním príjmovej chudoby je postavenie jednotlivca na trhu práce meraný cez status ekonomickej aktivity.

Najčastejší status ekonomickej aktivity je definovaný ako status, ktorý jednotlivec uviedol vo viac ako polovici z celkového počtu mesiacov v príjmovom referenčnom období. Uvedenie statusu ekonomickej aktivity je postavené na princípe samodefinovania respondentom.

V prípade, že u respondenta nastalo niekoľko aktivít v rovnakom mesiaci, určenie ekonomického statusu bolo stanovené na základe kritéria „najviac stráveného času“. Osoby, ktorým nemohol byť jednoznačne stanovený najčastejší status ekonomickej aktivity, sú pri výpočte indikátora vylúčené.

Tab. 3.3.2 Miera rizika chudoby v členení podľa najčastejšieho statusu ekonomickej aktivity a podľa pohlavia (osoby vo veku 18 rokov a viac), EU SILC 2020

Status ekonomickej aktivity		Miera rizika chudoby (%)
Pracujúci	spolu	5,2
	muži	6,0
	ženy	4,2
Nepracujúci	spolu	17,3
	muži	17,0
	ženy	17,5
z toho:		
nezamestnaní	spolu	56,1
	muži	61,5
	ženy	50,7
dôchodcovia	spolu	9,6
	muži	7,4
	ženy	11,0
iné neaktívne osoby	spolu	20,9
	muži	19,4
	ženy	21,8

Osoby, ktoré sú bez zamestnania, predstavujú z tohto hľadiska skupinu najviac ohrozenú chudobou. Z výsledkov zisťovania EU SILC 2020 vyplynulo, že podľa statusu ekonomickej aktivity boli nepracujúce osoby (17,3 %) 3,3-krát viac ohrozené rizikom chudoby ako pracujúci (5,2 %).

Celkovo boli najviac ohrozenou skupinou nezamestnané osoby. Rizikom chudoby bolo ohrozených 56,1 % osôb, pričom oproti predchádzajúcemu roku nastal mierny pokles o 0,6 p.b. V ostatných kategóriách - dôchodcovia a pracujúci - bol oproti minulému roku zaznamenaný mierny nárast (o 1,0 a 0,8 p.b.), pričom kategória pracujúcich zostáva stále najmenej ohrozenou skupinou (5,2 %).

Rodová disparita sa zo všetkých statusov ekonomickej aktivity najviac prejavila v kategórii dôchodcovia a nezamestnaní. U dôchodcov boli ženy 1,5 násobne častejšie vystavené riziku chudoby ako muži. V kategórii nezamestnaní - boli naopak muži (61,5 %) častejšie vystavené riziku chudoby ako ženy (50,7 %).

Najmenšia rodová disparita sa prejavila v prípade pracujúcich, kde miera rizika chudoby pracujúcich mužov bola o 1,8 p. b. vyššia ako miera rizika chudoby pracujúcich žien.

3.3.3 Miera rizika chudoby podľa typu domácnosti

Ďalším z významných faktorov vplývajúcim na mieru rizika chudoby je typ domácnosti.

U domácností bez závislých detí výsledky zo zisťovania EU SILC 2020 poukazujú na skutočnosť, že na mieru rizika chudoby významne vplyva počet dospelých členov domácnosti. Domácnosť jednotlivca je vo všeobecnosti z pohľadu disponibilných príjmov oveľa zraniteľnejším typom ako domácnosti, ktoré pozostávajú z vyššieho počtu dospelých členov.

V kategórii domácnosti bez závislých detí boli najviac ohrozenou skupinou jednočlenná domácnosť pozostávajúca z osoby vo veku 65 rokov a viac (27,6 %).

U jednočlenných domácností boli častejšie vystavení riziku chudoby muži (26,1 %) ako ženy (22,6 %).

Tab. 3.3.3 Miera rizika chudoby v členení podľa typu domácnosti, EU SILC 2020

Typ domácnosti	Miera rizika chudoby (%)
SR	11,4
Domácnosť bez závislých detí	8,0
Domácnosť jednotlivca vo veku < 65 rokov	18,9
Domácnosť jednotlivca vo veku 65 rokov a viac	27,6
Domácnosť jednotlivca - muž	26,1
Domácnosť jednotlivca - žena	22,6
Domácnosť 2 dospelých, obaja vo veku < 65 rokov	8,6
Domácnosť 2 dospelých, aspoň jeden z nich vo veku 65 rokov a viac	5,3
Domácnosť so závislými deťmi	14,4
Domácnosť 1 rodiča aspoň s 1 závislým dieťaťom	33,9
Domácnosť 2 dospelých s 1 závislým dieťaťom	11,0
Domácnosť 2 dospelých s 2 závislými deťmi	10,3
Domácnosť 2 dospelých s 3 a viac závislými deťmi	37,1

Z kategórie domácností so závislými deťmi sú z pohľadu miery rizika chudoby najviac ohrozenou skupinou domácnosti s dvoma dospelými a s tromi a viac závislými deťmi (37,1 %) a domácnosti jedného rodiča s aspoň jedným závislým dieťaťom, t. j. neúplné domácnosti (33,9 %). Môžeme konštatovať, že vyšší počet závislých detí v domácnosti a rovnako absencia ďalšieho dospelého člena v prípade neúplných domácností vedie k tomu, že sa tieto typy domácností častejšie dostávajú do rizika chudoby.

Domácnosti so závislými deťmi boli na Slovensku celkovo viac vystavené riziku chudoby (14,4 %) ako domácnosti bez závislých detí (8,0 %) - takmer dvojnásobne. Medziročne miera chudoby v domácnostiach bez závislých detí stúpila o 0,1 p. b., a v domácnostiach so závislými deťmi klesla o 0,8 p. b.

3.3.4 Miera rizika chudoby podľa krajov

Je známe, že Slovensko sa dlhodobo zaraďuje medzi krajiny s výraznými hospodárskymi a sociálnymi rozdielmi medzi regiónmi. Nerovnomernosť medzi jednotlivými kraji Slovenska súvisí predovšetkým s rôznym ekonomickým rozvojom regiónov. Problémy chudobnejších krajov sa prehĺbujú aj v dôsledku stále pretrvávajúcich aspektov ako je napr. nedostatočne rozvinutá infraštruktúra, pomalé tempo budovania dopravnej siete, slabšie sa rozvíjajúce podnikateľské prostredie a taktiež nižšia vzdelanostná úroveň časti obyvateľstva.

Tieto regionálne disparity medzi jednotlivými kraji môžeme sledovať aj v miere rizika chudoby.

Tab. 3.3.4 Miera rizika chudoby v členení podľa krajov, EU SILC 2020

Kraj	Miera rizika chudoby (%)
SR	11,4
Bratislavský kraj	3,7
Trnavský kraj	9,0
Trenčiansky kraj	5,2
Nitriansky kraj	7,2
Žilinský kraj	11,6
Banskobystrický kraj	18,3
Prešovský kraj	17,2
Košický kraj	15,8

V predchádzajúcich rokoch bola najvyššia chudoba v Prešovskom kraji. Ak zohľadníme národnú hranicu rizika chudoby môžeme jednotlivé kraje z hľadiska výšky miery rizika chudoby rozdeliť do 3 skupín.

Najvyššia miera rizika chudoby bola zaznamenaná v Banskobystrickom a Prešovskom kraji (18,3 % a 17,2 %). Druhú skupinu tvoria Košický a Žilinský kraj, kde je miera rizika chudoby mierne vyššia ako je na úrovni SR. Najmenej ohrozeným krajom z hľadiska chudoby naďalej zostáva Bratislavský kraj, kde miera rizika chudoby bola na úrovni 3,7 %. Pod úrovňou SR boli aj všetky tri kraje západného Slovenska – Trnavský, Nitriansky, a Trenčiansky kraj (9,0 %, 7,2 % a 5,2 %).

Z hľadiska medziročného porovnania miera rizika chudoby klesla u všetkých krajov s výnimkou Trenčianskeho a Nitrianskeho kraja, kde došlo k rastu. Najväčší pokles miery rizika chudoby bol v Trnavskom a Banskobystrickom kraji (1,7 a 1,0 p.b.).

3.3.5 Miera rizika chudoby podľa vlastníckeho vzťahu k obydlu

Pre účely indikátora sa vlastnícky vzťah k obydlu člení na dve nasledovné kategórie:

- vlastník obydlia alebo ubytovanie poskytované bezplatne,
- nájomca.

Druhá kategória „nájomca“ zahŕňa nájomníkov a podnájomníkov platiacich plnú trhovú výšku nájomného, ako aj nájomníkov a podnájomníkov, ktorým bolo ubytovanie poskytované za cenu nižšiu ako je trhovú.

Tab. 3.3.5 Miera rizika chudoby v členení podľa vlastníckeho vzťahu k obydlu a podľa vybraných vekových skupín a pohlaví, EU SILC 2020

Veková skupina		Vlastník alebo ubytovanie bezplatne (%)	Nájomca (%)
Celková populácia	spolu	10,2	28,3
	muži	9,8	29,1
	ženy	10,5	27,6
Veková skupina 18-64 roční	spolu	9,2	25,1
Veková skupina 65 roční a starší	spolu	9,0	25,0

Podľa výsledkov EU SILC 2020 boli na Slovensku viac ohrození rizikom chudoby obyvatelia, ktorí žijú v prenajatom obydlí (28,3 %) ako obyvatelia, ktorí boli vlastníckmi alebo mali ubytovanie poskytované bezplatne (10,2 %). V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa situácia u vlastníkov výraznejšie nezmenila - podiel osôb ohrozených rizikom chudoby sa znížil o 0,4 p.b. V prípade nájomcov sa podiel osôb ohrozených rizikom chudoby zvýšil o 1,3 p.b.

Z pohľadu jednotlivých vekových skupín boli rizikom chudoby viac ohrození obyvatelia vo veku 18-64 rokov, ktorí si byt prenajíмали (25,1 %).

Disparita v miere rizika chudoby podľa vlastníckeho vzťahu k obydlu medzi ženami a mužmi sa z pohľadu celkovej populácie Slovenska výraznejšie neprejavila.

3.4 Faktory vplývajúce na zmenu chudoby

Sociálnymi transfermi a daňami sa prerozdeľuje príjem medzi osobami a domácnosťami, čo môže výrazným spôsobom ovplyvňovať chudobu a príjmovú nerovnosť. To znamená, že chudobu a sociálne vylúčenie je možné znižovať pomocou opatrení sociálnej ochrany.

Tento cieľ možno dosiahnuť napríklad prostredníctvom poskytovania sociálnych dávok. Jedným zo spôsobov hodnotenia vplyvu opatrení sociálnej ochrany je porovnanie ukazovateľov rizika chudoby pred sociálnymi transfermi a po nich. Podľa posledných údajov za EÚ 27 (rok 2019) znížili sociálne transfery mieru rizika chudoby medzi obyvateľmi EÚ 27 z 24,4 % pred transfermi na 16,5 % po transferoch, vďaka čomu sa 7,5 % obyvateľov dostalo nad hranicu chudoby. Bez sociálnych transferov by týmto ľuďom hrozila chudoba.

3.4.1 Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi okrem starobných a pozostalostných dávok

Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi sa vyjadruje prostredníctvom dvoch samostatných indikátorov:

- **Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi, okrem starobných a pozostalostných dávok**

Indikátor je založený na definícii príjmu, ktorá zahŕňa dôchodky (t. j. starobné a pozostalostné dávky), ale ostatné sociálne transfery sa pri výpočte indikátora nezohľadňujú.

- **Miera rizika chudoby pred všetkými sociálnymi transfermi, vrátane starobných a pozostalostných dávok**

Indikátor je založený na definícii príjmu, ktorá nezohľadňuje žiadny zo sociálnych transferov, t. j. ani dôchodky (starobné a pozostalostné dávky).

V zisťovaní EU SILC sa za sociálne transfery považujú:

- rodinné dávky a príspevky pre rodiny s deťmi,
- príspevky na bývanie,
- dávky v nezamestnanosti,
- starobné dávky,
- dávky pre pozostalých,
- nemocenské dávky,
- dávky v invalidite,
- príspevky na vzdelanie,
- dávka a príspevky v rámci sociálnej exklúzie.

Tab. 3.4.1 Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi okrem starobných a pozostalostných dávok, EU SILC 2020

Veková skupina		Miera rizika chudoby (%)
Celková populácia	spolu	19,0
	muži	18,5
	ženy	19,5
Veková skupina 0 - 17 roční	spolu	27,5
Veková skupina 18 - 64 roční	spolu	17,9
	muži	17,6
	ženy	18,2
Veková skupina 65 roční a starší	spolu	14,2
	muži	11,5
	ženy	16,1

U špecifických skupín obyvateľstva zohráva dôležitú úlohu v boji proti chudobe sociálna ochrana v podobe rôznych sociálnych transferov. Ak by sa z prijatých sociálnych transferov zohľadnili v celkovom ekvivalentnom disponibilnom príjme osôb len starobné a pozostalostné dávky, tak v sledovanom roku 2020 bolo ohrozených rizikom chudoby 19,0 % obyvateľstva (Tab. 3.4.1). Ak by sa nezohľadnil žiadny z prijatých sociálnych transferov (vrátane starobných a pozostalostných dávok), potom by sa celková miera rizika chudoby pred všetkými sociálnymi transfermi zvýšila takmer dvojnásobne - na 37,4 % (Tab. 3.4.2).

3.4.2 Miera rizika chudoby pred všetkými sociálnymi transfermi (vrátane starobných a pozostalostných dávok)

Tab. 3.4.2 Miera rizika chudoby pred všetkými sociálnymi transfermi (vrátane starobných a pozostalostných dávok), EU SILC 2020

Veková skupina		Miera rizika chudoby (%)
Celková populácia	spolu	37,4
	muži	35,7
	ženy	39,1
Veková skupina 0 – 17 roční	spolu	32,6
Veková skupina 18 – 64 roční	spolu	27,1
	muži	26,4
	ženy	27,9
Veková skupina 65 roční a starší	spolu	79,5
	muži	82,7
	ženy	77,3

Z hľadiska pohlavia boli v prípade miery rizika chudoby pred všetkými sociálnymi transfermi chudobou viac ohrozené ženy ako muži.

Výraznejšie rozdiely sa prejavili v oboch indikátoroch v členení podľa vybraných vekových skupín. Po zohľadnení starobných a pozostalostných dávok, boli riziku chudoby najviac vystavené deti vo veku 0-17 rokov (27,5 %), naopak v oveľa lepšej situácii boli osoby vo veku 65 rokov a viac (14,2 %). Avšak, ak sa v ekvivalentnom disponibilnom príjme osôb nezohľadní ani jeden z prijatých sociálnych transferov, najviac ohrozenou skupinou sa stávajú 65 ročné a staršie osoby. Miera rizika chudoby pred všetkými sociálnymi transfermi bola u tejto skupiny obyvateľstva (dôchodcov) až 2,1 násobne vyššia ako je priemerná hodnota tejto miery rizika chudoby za celú populáciu Slovenska a viac ako päťnásobne vyššia ako bola v prípade rovnakej vekovej skupiny osôb po zohľadnení starobných a pozostalostných dávok v ekvivalentnom disponibilnom príjme.

3.4.3 Rozptyl okolo hranice rizika chudoby

Indikátor rozptyl okolo hranice rizika chudoby vyjadruje podiel osôb (v percentách) z celkovej populácie, ktorých ekvivalentný disponibilný príjem sa nachádza pod hranicou rizika chudoby, ktorá je stanovená ako 40 %, 50 % a 70 % národného mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu.

V súvislosti so zachytením rozptylu chudoby okolo hranice chudoby, malo na Slovensku príjem nižší ako 40 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu 4,1 % osôb, pod 50 % mediánu malo príjem 7,3 % osôb a pod 70 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu až 18,0 % osôb.

Podobne ako v celkovej miere rizika chudoby (60 % mediánu), tak ani v miere rizika chudoby pre hranicu 40 % a 50 % mediánu sa výraznejšie rodový rozdiel neprejavil. V prípade hranice 40 % a 50 % mediánu boli rizikom chudoby viac ohrození muži ako ženy (o 0,5 p.b. a 0,6 p.b.). Pri hranici chudoby 70 % mediánu boli naopak ženy viac ohrozené rizikom chudoby ako muži - o 2,0 p. b.

Tab. 3.4.3 Rozptyl okolo hranice rizika chudoby v členení podľa pohlavia, EU SILC 2020

Pohlavie		Rozptyl okolo hranice rizika chudoby (%)
40% mediánu	spolu	4,1
	muži	4,4
	ženy	3,9
50 % mediánu	spolu	7,3
	muži	7,6
	ženy	7,0
70% mediánu	spolu	18,0
	muži	17,0
	ženy	19,0

3.4.4 Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008)

Miera rizika chudoby zakotvená v určitom čase (2008) pre daný rok 2020, je podiel osôb s ekvivalentným disponibilným príjmom pod hranicou rizika chudoby v roku 2008, upravený o infláciu.

Použitím hranice chudoby zakotvanej v čase je možné zachytiť aspekt absolútnej chudoby. V roku 2020 (Tab. 3.4.4) hodnota tohto indikátora klesla (zo 5,0 % na 4,3 %), a to tak u mužov (o 0,9 p.b.), ako aj u žien (o 0,5 p.b.). Najvyšší medziročný pokles bol zaznamenaný vo vekovej skupine 0-17 roční, kde miera rizika chudoby bola na úrovni 7,8 % (pokles o 1,1 p.b.). V prípade starších ľudí - 65 roční a starší - miera rizika chudoby zakotvená v čase vzrástla o 0,1 p.b. (1,2 %).

Z hľadiska vývoja miery rizika chudoby zakotvanej v čase môžeme konštatovať, že najvýraznejší pokles tohto indikátora bol zaznamenaný v roku 2012, čo súviselo aj s

oslabením vplyvu finančnej krízy na vývoj ekonomickej situácie na Slovensku. Avšak v zisťovaniach EU SILC z rokov 2013 a 2014 došlo k miernemu nárastu, ktorý bol ovplyvnený práve vývojom príjmovej situácie obyvateľstva, predovšetkým nízkopríjmových domácností. Opätovný pokles bol zaznamenaný v rokoch 2015 až 2019.

Tab.3.4.4 Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) v členení podľa vekových skupín a pohlavia, EU SILC 2020

Veková skupina		Miera rizika chudoby (%)
Celková populácia	spolu	4,3
	muži	4,5
	ženy	4,1
Veková skupina 0 – 17 roční	spolu	7,8
Veková skupina 18 – 64 roční	spolu	4,2
	muži	4,3
	ženy	4,0
Veková skupina 65 roční a starší	spolu	1,2
	muži	1,2
	ženy	1,2

3.5 Chudoba z pohľadu príjmovej nerovnosti

Popri ukazovateľoch chudoby poskytujú širší pohľad na sociálne vylúčenie kritériá na meranie príjmovej nerovnosti. Pojem príjmovej nerovnosti označuje rozdiel vo výške príjmov a v celkových životných štandardoch.

Vo všeobecnosti znižovať chudobu a sociálne vylúčenie nie je možné bez analyzovania nerovností v rámci spoločnosti, či už majú ekonomický alebo sociálny charakter.

Napriek tomu, že situácia v oblasti chudoby sa donedávna zlepšovala, príjmová nerovnosť je naďalej vysoká, z čoho vyplývajú pretrvávajúce obavy, pokiaľ ide o spravodlivé rozdelenie príjmov pre obyvateľstvo.

Príjmová nerovnosť sa dá merať pomocou rôznych ukazovateľov. Medzi najčastejšie používané patrí pomer príjmov horného a dolného kvintilu (S80/S20) a Giniho koeficient.

3.5.1 Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: S80/S20

Indikátor nerovnomernosť príjmového rozdelenia S80/S20 vyjadruje podiel sumy ekvivalentného disponibilného príjmu 20 % osôb z populácie s najvyššími príjmami (horný kvintil) a sumy ekvivalentného disponibilného príjmu 20 % osôb z populácie s najnižšími príjmami (dolný kvintil).

Koeficient môže teoreticky nadobúdať hodnoty od 1 do nekonečna, v praxi však v krajinách EÚ nadobúda hodnoty maximálne v intervale od 2 do 12. Čím vyššia je hodnota tohto koeficienta, tým vyššie sú celkové príjmy 20 % najbohatších osôb v spoločnosti v pomere k celkovým príjmom 20 % najchudobnejších osôb.

Na Slovensku sa rozdiely medzi kraji oproti minulému roku znížili. Hodnoty ukazovateľa S80/S20 v prípade Bratislavského kraja sú nižšie ako celoslovenský priemer o 0,4 p.b. a v porovnaní s minulým rokom sa v Bratislavskom kraji znížila príjmová nerovnosť o 0,2 p.b.

Môžeme konštatovať, že z pohľadu krajov – v Bratislavskom kraji bola suma ekvivalentných disponibilných príjmov 20 % osôb s najvyššími príjmami takmer 3 krát vyššia, ako suma príjmov 20 % osôb s najnižšími príjmami. Najvyššia príjmová nerovnosť sa prejavila v Banskobystrickom kraji (3,9), v Košickom a v Prešovskom kraji (3,3). Najnižšia príjmová nerovnosť podľa tohto ukazovateľa bola zaznamenaná v Trenčianskom kraji (2,5).

Tab. 3.5.1 Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: S80/S20 pomer príjmov horného a dolného kvintilu v členení podľa krajov, EU SILC 2020

Kraj	Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: S80/S20 (pomer)
SR	3,0
Bratislavský kraj	2,6
Trnavský kraj	2,9
Trenčiansky kraj	2,5
Nitriansky kraj	2,8
Žilinský kraj	2,8
Banskobystrický kraj	3,9
Prešovský kraj	3,3
Košický kraj	3,3

3.5.2 Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: Gini koeficient

Gini koeficient patrí medzi najznámejšie ukazovatele príjmovej nerovnosti a zároveň je jej najbežnejším medzinárodne používaným meradlom. Meria rozdelenie príjmov porovnaním príjmov jednotlivých domácností voči príjmom všetkých ostatných domácností.

Kým ukazovateľ S80/S20 porovnáva z pohľadu príjmu len horné a dolné vrstvy spoločnosti, Gini koeficient berie do úvahy príjmy celej spoločnosti. Gini koeficient môže teoreticky nadobúdať hodnoty od 0 do 1, resp. v percentuálnom vyjadrení, od 0 % do 100 %.

Tab. 3.5.2 Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: Gini koeficient v členení podľa krajov, EU SILC 2020

Kraj	Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: Gini koeficient (%)
SR	20,9
Bratislavský kraj	18,3
Trnavský kraj	20,0
Trenčiansky kraj	17,3
Nitriansky kraj	19,4
Žilinský kraj	19,5
Banskobystrický kraj	24,5
Prešovský kraj	21,6
Košický kraj	21,4

Nulový Giniho koeficient by znamenal dokonalú príjmovú rovnosť. Giniho koeficient na úrovni 100 by znamenal, že všetky príjmy v hospodárstve by sa pripisovali len jednej domácnosti, z čoho by vyplývala absolútna príjmová nerovnosť. Čím je Gini koeficient vyšší, tým je väčšia príjmová nerovnosť v spoločnosti.

Podobne ako u ukazovateľa S80/S20, tak aj z pohľadu indikátora Gini koeficient sa na Slovensku prejavili väčšie príjmové nerovnosti medzi krajinami.

Najvyššia hodnota Gini koeficienta bola zaznamenaná v Banskobystrickom kraji (24,5). Nad celoslovenským priemerom sa nachádzal aj Prešovský kraj a Košický (21,6 a 21,4). Najnižšie hodnoty (rovnako ako pri ukazovateli S80/S20) boli zaznamenané v Trenčianskom kraji a v Bratislavskom kraji (17,3 a 18,3).

3.5.3 Relatívny (percentuálny) rozdiel medzi mediánom príjmov osôb v riziku chudoby a hranicou rizika chudoby

Indikátor vyjadruje tzv. hĺbku chudoby, t.j. do akej miery sú ľudia pod hranicou chudoby chudobní. Porovnáva medián príjmov osôb pod hranicou chudoby s hranicou rizika chudoby. Čím je táto hodnota nižšia ako hranica chudoby, tým je hĺbka chudoby väčšia a ľudia sa z rizika chudoby dostávajú ťažšie.

Podľa posledných výsledkov zo zisťovania EU SILC 2020 bola celková hodnota relatívneho rozdielu medzi mediánom príjmov osôb v riziku chudoby a hranicou rizika chudoby 23,7 % a oproti minulému roku klesla o 1,5 p.b. Trend poklesu bol zaznamenaný aj vo vekovej skupine 18-64 roční.

Najzraniteľnejšiu vekovú skupinu tvorili osoby vo veku 0-17 rokov (relatívny rozdiel medzi mediánom príjmov osôb v riziku chudoby a hranicou rizika chudoby bol 29,2 %) a taktiež osoby vo veku 18-64 rokov (25,6 %).

Tab.3.5.3 Relatívny (percentuálny) rozdiel medzi mediánom príjmov osôb v riziku chudoby a hranicou rizika chudoby v členení podľa vekových skupín a pohlavia, EU SILC 2020

Veková skupina		Relatívny rozdiel mediánu príjmov osôb v riziku chudoby (%)
Celková populácia	spolu	23,7
	muži	25,7
	ženy	21,3
Veková skupina 0 – 17 roční	spolu	29,2
Veková skupina 18 – 64 roční	spolu	25,6
	muži	26,1
	ženy	23,7
Veková skupina 65 roční a starší	spolu	12,8
	muži	15,8
	ženy	11,9

Pri porovnaní s minulým rokom pokles zaznamenala len veková skupina 18-64 roční (o 1,9 p.b.). Naopak v ostatných vekových kategóriách (0-17 roční a 65 roční a starší) bol zaznamenaný mierny nárast o 1,3 p.b., resp. o 0,4 p.b.

4. Miera materiálnej a závažnej materiálnej deprivácie

Indikátor **miera materiálnej deprivácie** vyjadruje podiel populácie (v percentách), ktorá čelí vynútenému nedostatku **v aspoň troch**, resp. troch a viac z celkovo deviatich depriváčnych položiek patriacich do dimenzie finančnej záťaže a vlastníctva predmetov dlhodobej spotreby. Vo výpočte indikátora sa berú do úvahy tieto depriváčne položky:

1. nedoplatky spojené s hypotékou alebo nájomným, úhradou za energie alebo splácaním nákupov na splátky a iných pôžičiek,
2. schopnosť dovoliť si ísť raz za rok na jeden týždeň dovolenky mimo domu,
3. schopnosť dovoliť si jesť jedlo s mäsom, kuraťom, rybou (alebo vegetariánskou obdobou) každý druhý deň,
4. schopnosť čeliť neočakávaným výdavkom vo výške sumy stanovenej ako mesačná národná hranica rizika chudoby za obdobie predchádzajúceho roka,
5. domácnosť si nemôže dovoliť telefón (vrátane mobilného telefónu),
6. domácnosť si nemôže dovoliť farebný televízor,
7. domácnosť si nemôže dovoliť práčku,
8. domácnosť si nemôže dovoliť automobil,
9. schopnosť domácnosti finančne si dovoliť udržiavať doma primerané teplo.

Okrem indikátora materiálnej deprivácie poskytuje zisťovanie EU SILC aj údaje za indikátor závažnej materiálnej deprivácie.

Miera závažnej materiálnej deprivácie vyjadruje podiel populácie (v percentách), ktorá čelí vynútenému nedostatku **v aspoň štyroch**, resp. štyroch a viac z celkovo deviatich depriváčnych položiek z dimenzie finančnej záťaže a vlastníctva predmetov dlhodobej spotreby.

Vo všetkých sledovaných deviatich depriváčnych položkách sme medzi rokmi 2019 a 2020 zaznamenali pokles. Údaje zo zisťovania EU SILC 2020 poukazujú na fakt, že najviac ľudí z hľadiska jednotlivých depriváčnych položiek - až 34,8 % si nemôže dovoliť zaplatiť raz ročne týždennú dovolenku mimo domu.

Druhým najčastejším problémom je neschopnosť čeliť neočakávaným finančným výdavkom vo výške zhruba 370 Eur a zaplatiť ich z vlastných zdrojov. Minulý rok to uviedlo 26 % populácie, čo je vyše 1,4 milióna osôb. Jeť jedno mäsité jedlo každý druhý deň si nemôže dovoliť takmer 634-tisíc Slovákov (11,8 % populácie).

V živote obyvateľov Slovenska sa prejavovali aj ďalšie tri materiálne nedostatky. V roku 2020 si celkovo 7,7 % Slovákov nemohlo dovoliť automobil a 6,7 % priznalo nedoplatky na hypotékach, pôžičkách či prevádzkových nákladoch spojených s bývaním alebo pravidelnými službami. Súčasne 5,7 % obyvateľov si finančne nemohlo dovoliť udržiavať doma primerané teplo. Ale aj pri týchto troch položkách materiálnej deprivácie sa na Slovensku v posledných rokoch situácia zlepšovala a podiel osôb majúcich tieto nedostatky klesol aj v roku 2020 oproti predchádzajúcim rokom.

Zisťovanie EU SILC sa v roku 2020 uskutočnilo medzi prvou a druhou vlnou pandémie spôsobenej vírusom COVID-19, a preto ešte neodráža jej negatívne dopady. Očakáva sa, že vplyvy pandémie na životnú úroveň (napr. zhoršenie príjmových pomerov či materiálnych nedostatkov) sa prejaví až po určitom časovom odstupe.

Predpokladáme, že situácia sa bude zhoršovať hlavne v príjmovovo slabších domácnostiach, ktoré sa ťažšie vyrovnávajú s nepredvídateľnými sociálnymi a finančnými problémami.

Tab. 4.1 Miera materiálnej a závažnej materiálnej deprivácie v členení podľa vybraných vekových skupín a pohlaví, EU SILC 2020

Veková skupina		Materiálna deprivácia (%)	Závažná materiálna deprivácia (%)
Celková populácia	spolu	12,6	5,9
	muži	12,0	5,9
	ženy	13,1	5,9
Veková skupina 0 – 17 roční	spolu	12,9	6,4
Veková skupina 18 – 64 roční	spolu	11,7	5,8
	muži	11,5	5,9
	ženy	11,8	5,7
Veková skupina 65 roční a starší	spolu	15,4	5,7
	muži	13,6	5,0
	ženy	16,6	6,2

Podľa údajov zo zisťovania EU SILC 2020 miera materiálnej deprivácie klesla v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 2,6 p.b. (z 15,2 % na 12,6 %) a miera závažnej materiálnej deprivácie o 2.p.b. (zo 7,9 % na 5,9%).

Pri analýze miery materiálnej deprivácie podľa pohlavia boli v jednotlivých kategóriách, zaznamenané rozdiely. Celková miera materiálnej deprivácie bola vyššia u žien ako u mužov (o 1,1 p.b.). Najviac sa rozdiel medzi pohlaviami prejavil vo vekovej skupine 65 ročných a starších osôb. V roku 2020 v tejto vekovej skupine bolo materiálne deprivovaných viac žien ako mužov - až o 3 p.b.

Z hľadiska veku boli viac deprivované 65 ročné a staršie osoby (15,4 %) a deti vo veku 0-17 rokov (12,9 %).

Na Slovensku pociťovalo v roku 2020 závažnú materiálnu depriváciu 5,9 % obyvateľov, čo predstavovalo takmer 318 tisíc ľudí. Z dlhodobého hľadiska zaznamenáva tento ukazovateľ klesajúci trend aj keď v roku 2019 mierne vzrástol.

Mierny pokles bol zaznamenaný vo všetkých vekových kategóriách, najväčší pokles sa prejavil vo vekovej skupiny 65 roční a starší, kde počet deprivovaných osôb poklesol o 2,2 p.b.

Z hľadiska rozdielov medzi pohlaviami bola najvyrovnanejšou veková skupina 18 - 64 ročných osôb. Najviac sa rozdiel medzi pohlaviami prejavil vo vekovej skupine 65 ročných a starších osôb (3,0 p.b.).

Miera závažnej materiálnej deprivácie z hľadiska veku sa najviac prejavila na vekovej skupine 0-17 roční, t.j. - zo všetkých vekových kategórií boli najviac deprivované deti (6,4 %).

Tab. 4.2 Miera materiálnej a závažnej materiálnej deprivácie v členení podľa typu domácnosti, EU SILC 2020

Typ domácnosti	Materiálna deprivácia (%)	Závažná materiálna deprivácia (%)
SR	12,6	5,9
Domácnosť bez závislých detí		
Domácnosť jednotlivca vo veku < 65 rokov	19,2	12,8
Domácnosť jednotlivca vo veku 65 rokov a viac	27,1	12,4
Domácnosť jednotlivca – muž	19,2	13,0
Domácnosť jednotlivca – žena	25,9	12,3
Domácnosť 2 dospelých, obaja vo veku < 65 rokov	11,3	6,5
Domácnosť 2 dospelých, aspoň jeden z nich vo veku 65 rokov a viac	13,2	5,3
Domácnosť so závislými deťmi		
Domácnosť 1 rodiča aspoň s 1 závislým dieťaťom	20,7	12,2
Domácnosť 2 dospelých s 1 závislým dieťaťom	10,8	6,2
Domácnosť 2 dospelých s 2 závislými deťmi	6,4	2,7
Domácnosť 2 dospelých s 3 a viac závislými deťmi	15,8	8,0

Rastúci trend miery závažnej materiálnej deprivácie pozorujeme aj u jednotlivých typov domácností.

Z kategórie domácnosti so závislými deťmi sú z pohľadu miery závažnej materiálnej deprivácie najviac deprivované domácnosti jedného rodiča s 1 závislým dieťaťom, t.j. neúplne domácnosti (12,2 %). Tieto domácnosti sú takmer 5 krát viac deprivované ako domácnosti s 2 dospelými a 2 závislými deťmi.

V kategórii domácnosti bez závislých detí boli najviac deprivovanou skupinou jednočlenné domácnosti pozostávajúce z osoby vo veku menej ako 65 rokov (12,8 %). U jednočlenných domácností boli častejšie deprivovaní muži (13,0 %) ako ženy (12,3 %).

Tab. 4.3 Miera materiálnej deprivácie podľa krajov, EU SILC 2020

Deprivačná položka	Kraj (%)							
	BL	TA	TC	NI	ZI	BC	PV	KI
nedoplatky spojené s hypotékou alebo nájomným, úhradou za energie alebo splácaním nákupov na splátky a iných pôžičiek	5,5	2,9	5,5	4,1	4,2	10,9	7,8	11,0
schopnosť dovoliť si ísť raz za rok na jeden týždeň dovolenky mimo domu	20,0	33,6	35,7	29,5	33,8	45,4	42,2	36,4
schopnosť dovoliť si jesť jedlo s mäsom, kuraťom, rybou (alebo vegetariánskou obdobou) každý druhý deň	5,1	9,3	13,0	6,4	10,7	22,2	12,2	14,7
schopnosť čeliť neočakávaným výdavkom vo výške sumy stanovenej ako mesačná národná hranica rizika chudoby za obdobie predchádzajúceho roka	36,3	18,9	25,0	24,0	17,5	31,2	29,5	25,3
domácnosť si nemôže dovoliť telefón (vrátane mobilného telefónu)	0,0	0,3	0,1	0,2	0,0	0,3	0,1	0,1
domácnosť si nemôže dovoliť farebný televízor	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,6	0,0	0,1
domácnosť si nemôže dovoliť práčku	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	1,7	0,3	0,3
domácnosť si nemôže dovoliť automobil	5,1	6,3	8,5	6,1	5,5	13,1	8,1	8,9
schopnosť domácnosti finančne si dovoliť udržiavať doma primerané teplo	2,9	4,3	4,9	1,9	3,8	11,2	8,6	7,4
Indikátor materiálnej deprivácie (aspoň 3 položky z 9)	6,7	9,0	11,5	8,4	8,5	20,8	17,3	16,2
Indikátor závažnej materiálnej deprivácie (aspoň 4 položky z 9)	2,0	2,1	5,8	3,0	3,1	13,6	7,4	9,1

Kraj:

BL: Bratislavský kraj

TA: Trnavský kraj

TC: Trenčiansky kraj

NI: Nitriansky kraj

ZI: Žilinský kraj

BC: Banskobystrický kraj

PV: Prešovský kraj

KI: Košický kraj

Z hľadiska jednotlivých krajov (Tab. 4.3) najviac pociťovali depriváciu obyvatelia Banskobystrického kraja, či už to bolo z pohľadu materiálnej deprivácie alebo závažnej materiálnej deprivácie. Podiel obyvateľov, ktorí čelili vynútenému nedostatku aspoň v troch z celkovo deviatich depriváčnych položiek bol 20,8 % (celoslovenský priemer bol 12,6 %). Pri vynútenom nedostatku aspoň v štyroch položkách sa percento znížilo na 13,6 %, čo bolo dvakrát viac ako celoslovenský priemer.

V rámci jednotlivých depriváčnych položiek až 45,4 % obyvateľov Banskobystrického kraja si nemôže dovoliť zaplatiť raz ročne týždennú dovolenku mimo domu. Ďalším problémom pre obyvateľov Banskobystrického kraja bola neschopnosť čeliť neočakávaným finančným výdavkom - uviedlo až 31,2 % osôb.

Tretím najväznejším vynúteným nedostatkom, ktorý uvádzali obyvatelia bolo nemôcť si dovoliť jesť jedno mäsité jedlo každý druhý deň. Tento problém malo 22,2 % obyvateľov Banskobystrického kraja.

Obyvatelia, ktorí nepociťovali také problémy, resp. mali najmenšie problémy s uvedenými depriváčnymi položkami boli z Bratislavského a Trnavského kraja.

5. Miera veľmi nízkej pracovnej intenzity

Miera veľmi nízkej pracovnej intenzity vyjadruje podiel osôb, ktoré žijú v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou (menej než 20%), k celkovej populácii.

Pracovná intenzita domácnosti predstavuje pomer medzi počtom mesiacov, ktoré všetci členovia domácnosti v pracovnom veku odpracovali počas príjmového referenčného obdobia na strane jednej a celkovým počtom mesiacov, ktoré by mohli byť teoreticky odpracované týmito členmi domácnosti na strane druhej. Definícia pracovného veku sa vzťahuje na osoby vo veku 18-59 rokov, s vylúčením osôb, ktoré sú študentmi vo veku 18-24 rokov.

Tab. 5.1 Miera veľmi nízkej pracovnej intenzity v členení podľa krajov, EU SILC 2020

Kraj	Miera veľmi nízkej pracovnej intenzity (%)
SR	4,3
Bratislavský kraj	1,3
Trnavský kraj	3,2
Trenčiansky kraj	2,2
Nitriansky kraj	2,9
Žilinský kraj	1,9
Banskobystrický kraj	8,1
Prešovský kraj	5,9
Košický kraj	7,4

V domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou žilo na Slovensku podľa údajov EU SILC 2020 celkovo 4,3 % obyvateľov. V porovnaní s minulým rokom sa miera veľmi nízkej pracovnej intenzity znížila o 1,9 p.b.

V členení podľa krajov sa v miere veľmi nízkej pracovnej intenzity výrazne prejavili regionálne rozdiely. Najvyšší podiel osôb, ktoré boli ohrozené nízkou pracovnou intenzitou, bol zaznamenaný v Banskobystrickom kraji (8,1 %). Nad celoslovenským priemerom sa nachádzal aj Košický a Prešovský kraj (7,4 % a 5,9 %). Naopak menej ohrození nízkou pracovnou intenzitou boli obyvatelia Žilinského, Trenčianskeho, Nitrianskeho a Trnavského kraja, pričom miera nízkej pracovnej intenzity mala najnižšiu úroveň v prípade Bratislavského kraja (1,3 %).

6. Hlavné charakteristiky a metodika zisťovania EU SILC

Zisťovanie sa realizuje podľa Nariadenia (ES) č. 1177/2003 Európskeho parlamentu a Rady EÚ, ktoré bolo neskôr doplnené Nariadením 1553/2005 v súvislosti s prístupím nových členských štátov do EÚ dňa 1. mája 2004. Vytvára sa tak spoločný rámec na systematickú tvorbu štatistík spoločenstva o príjmoch a životných podmienkach domácností (EU SILC), zahŕňajúc porovnateľné a včasné prierezové a dlhodobé údaje o príjmoch, úrovni a štruktúre chudoby a sociálneho vylúčenia na národnej úrovni a úrovni Európskej únie.

Ochrana dôverných údajov je zabezpečená legislatívnymi opatreniami v zmysle zákona č.540/2001 Z.z. o štátnej štatistike a zákona o ochrane osobných údajov č.18/2018 Z. z.

METODIKA VÝBERU

Veľkosť výberovej vzorky

Minimálna efektívna veľkosť vzorky bola stanovená vo vzťahu k indikátoru miera rizika chudoby. Eurostat stanovil pre každú krajinu minimálnu efektívnu veľkosť výberovej vzorky, pre ktorú sú údaje z danej krajiny považované za reprezentatívne a akceptovateľné. Pre Slovensko bola odporúčaná minimálna efektívna veľkosť súboru 4 250 domácností a 11 000 osôb vo veku 16 rokov a viac.

Zisťovanie EU SILC 2020 obsahuje údaje za 5 543 domácností a 13 800 osôb vo veku 16 rokov a viac, takže základné kritériá reprezentatívnosti výsledkov boli splnené.

Typ výberu

Pri výberovom zisťovaní EU SILC 2020 bol použitý dvojstupňový stratifikovaný výber. V jednotlivých stratách sa vybral proporcionálny počet domácností jednoduchým náhodným výberom.

Pri výbere sa použili dve stratifikačné kritériá:

- geografická stratifikácia: 8 úrovní podľa krajov zodpovedajúcich úrovni NUTS 3
- stupeň urbanizácie: 7 úrovní podľa veľkostnej skupiny obce, t.j. podľa počtu obyvateľov v obci:

- < 2 000 obyvateľov
- 2 000 - 4 999 obyvateľov

- 5 000 - 9 999 obyvateľov
- 10 000 - 19 999 obyvateľov
- 20 000 - 49 999 obyvateľov
- 50 000 - 99 999 obyvateľov
- >= 100 000 obyvateľov

Použitím týchto dvoch stratifikačných kritérií sa v SR vytvorilo 48 strát. Oporou výberu boli údaje zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011. Pri aktualizácii opory výberu pre výber domácností sa použili informácie o úbytku, resp. prírastku (novopostavených a skolaudovaných) trvale obývaných domov a bytov v krajoch v roku 2020.

Dizajn zisťovania

V zisťovaní EU SILC sa používa tzv. štvorročný rotačný model, v ktorom výberová vzorka každý rok pozostáva zo 4 podvzoriek. Reprezentatívna vzorka domácností sa rozdelí na štyri podsúbory - rotačné skupiny, z ktorých každá z nich reprezentuje celý základný súbor. V nasledujúcich rokoch zisťovania sú 3 rotačné skupiny ponechané vo výbere a jedna rotačná skupina sa vyradí s tým, že domácnosti v nej sú nahradené novými domácnosťami. Pre tieto domácnosti je opätovne použitý stratifikovaný výber a v jednotlivých stratách je vybraný proporcionálny počet domácností jednoduchým náhodným výberom.

Štvorročný rotačný model umožňuje poskytovať dva typy ročných údajov:

- prierezné (cross-sectional) údaje, ktoré sa vzťahujú k určitému časovému obdobiu (napr. rok 2020) s premennými týkajúcimi sa príjmov, chudoby, sociálneho vylúčenia a iných životných podmienok;
- dlhodobé (longitudinal) údaje, ktoré sa vzťahujú k zmenám v čase na individuálnej úrovni a sú pozorované počas zisťovaného obdobia (napr. 2017 -2020).

Referenčná jednotka

Základnou jednotkou zisťovania EU SILC je súkromná hospodáriaca domácnosť a jej súčasní členovia, ktorí v čase zberu údajov bývajú na území SR.

Súkromná hospodáriaca domácnosť je tvorená členmi domácnosti, ktorí spoločne žijú a spoločne hospodária, vrátane spoločného zabezpečovania životných potrieb. Za znak spoločného hospodárenia sa považuje spoločná úhrada základných výdavkov domácnosti (strava, úhrada nákladov za bývanie, elektrina, plyn a pod.).

K súčasným členom domácnosti patrí:

- a) trvalo bývajúci – prítomný v domácnosti,
- b) trvalo bývajúci – krátkodobo neprítomný, napr. z dôvodu zamestnania, vzdelávania, dovolenky a pod.,
- c) trvalo bývajúci – dlhodobo neprítomný z dôvodu zamestnania, dlhodobo neprítomné deti z dôvodu vzdelávania (štúdium v zahraničí),
- d) trvalo bývajúci – dlhodobo neprítomný z dôvodu pobytu v nemocnici, škole, internáte a pod., ak jeho aktuálna alebo očakávaná neprítomnosť je viac ako tri mesiace,
- e) podnájomník, cudzinec, keď je jeho skutočné alebo predpokladané zotrvanie v domácnosti šesť mesiacov a viac,
- f) hosť – návštevník, keď je jeho skutočné alebo predpokladané zotrvanie v domácnosti šesť mesiacov a viac.

VÁŽENIE A IMPUTÁCIE

Vo výberových zisťovaniach je potrebné pre výpočet sledovaných ukazovateľov, ktoré by charakterizovali celú populáciu, prepočítať (prevážiť) individuálne údaje získané od respondentov použitím matematicko-štatistických metód.

Pri spracovaní údajov sa používa metodika váženia, ktorú ŠÚ SR realizuje v súlade s odporučeniami Eurostatu.

Kritériami pri výpočte váh boli:

- pravdepodobnosť výberu jednotiek,
- neodpovede vo vybraných jednotkách,
- kalibrácia na externé údaje.

Určili sa nasledovné typy váh:

- základné váhy vybraných domácností,
- prierezové váhy domácností, ktoré sa vypočítali zo základných váh korekciou miery neodpovedí a kalibráciou na externé počty domácností podľa počtu členov v krajocho,
- osobné prierezové váhy, ktoré sa vypočítali zo základných váh kalibráciou na externé počty osôb podľa veku a pohlavia v krajocho. Použila sa integrovaná kalibrácia, t.j. pre každú domácnosť platí: prierezová váha domácnosti = osobná prierezová váha všetkých jej členov
- individuálne prierezové váhy pre všetkých členov domácnosti vo veku 16 rokov a viac,
- prierezové váhy detí pre premenné týkajúce sa starostlivosti o dieťa.

Pri imputácii údajov bola použitá deterministická imputácia skupinového priemeru.

ORGANIZÁCIA A PRIEBEH ZISŤOVANIA

Realizáciu štatistického zisťovania EU SILC zabezpečujú zamestnanci z odboru štatistiky životnej úrovne obyvateľstva ŠÚ SR v spolupráci s odborom štatistiky terénnych zisťovaní v Banskej Bystrici.

Terénny zber údajov bol realizovaný vo vybraných domácnostiach prostredníctvom interných aj externých pracovníkov. Školenie opytovateľov sa v posledných rokoch realizuje formou videokonferencie. Údaje v teréne zisťujú opytovatelia, ktorí v prevažnej miere už v predchádzajúcich rokoch vykonávali zisťovanie EU SILC alebo v minulosti realizovali iné národné zisťovania.

Opytovatelia zisťovali informácie o každej hospodáriacej domácnosti žijúcej vo vybranom dome, resp. byte v období od **3. februára do 17. júla 2020**. Z dôvodu výskytu pandémie COVID-19 a následne prijatých sprísnených opatrení došlo k pozastaveniu realizácie zisťovania a v terénnej práci sa pokračovalo až po zlepšení situácie. Obdobie realizácie zisťovania sa tak predĺžilo **do 28. augusta 2020**.

Vyškolených bolo 237 opytovateľov; na jedného opytovateľa pripadlo 15 až 20 domácností.

Samotnému školeniu opytovateľov predchádzalo školenie vedúcich oddelení z jednotlivých pracovísk ŠÚ SR, zamerané na vysvetlenie cieľa, obsahu a formy zisťovania, ako aj na jeho metodiku.

Opytovateľ mal k dispozícii kontakt na príslušného vedúceho oddelenia z odboru štatistiky terénnych zisťovaní, aby mohli spolu konzultovať prípadné metodické nejasnosti alebo iné

závažné problémy, ktoré sa v priebehu zisťovania vyskytli. Následne sa podľa tejto doporučenej metodiky mohol riadiť, resp. ju aplikovať v teréne.

Samotný zber údajov vo vybraných domácnostiach uskutočnili opytovatelia priamo v domácnostiach, kde zisťovali požadované údaje na základe informácií jednotlivých osôb v domácnostiach. Panelový charakter zisťovania si vyžadoval zodpovedných opytovateľov, pretože dôraz sa kládol na kvalitu získaných údajov (možnosť porovnateľnosti údajov, ktoré boli zistené v predchádzajúcich rokoch).

Opytovanie so zástupcom bolo povolené len vo výnimočných prípadoch (dočasná neprítomnosť, nespôsobilý odpovedať a pod.).

Ako spôsob zberu údajov bol použitý spôsob - PAPI, t.j. údaje zapisovali opytovatelia do papierových dotazníkov, ktoré slúžili aj ako vstupný podklad pre spracovanie údajov.

V zisťovaní EU SILC 2020 boli použité 3 typy dotazníkov:

SILC 1-01/A – Zloženie domácnosti,

SILC 1-01/B – Údaje za domácnosť,

SILC 1-01/C – Údaje za osoby vo veku 16 rokov a viac.

Údaje, ktoré sú predmetom zisťovania:

Primárne ukazovatele

Informácie o domácnostiach

- Identifikačné údaje (identifikačné číslo, región, rotačná skupina, stupeň urbanizácie, váha)
- Bývanie (typ obydľia, vlastnícky status, vlastníctvo predmetov dlhodobej spotreby, náklady na bývanie)
- Sociálne vylúčenie (nedoplatky, nepeňažné ukazovatele materiálnej deprivácie, fyzické a sociálne prostredie)
- Príjmy na úrovni domácnosti (celkový príjem domácnosti, príjem z prenájmu, sociálne príjmy, peňažné transfery medzi domácnosťami)

Informácie o osobách

- Identifikačné údaje (identifikačné číslo, číslo domácnosti, typ opytovania, váha)
- Základné údaje (demografické údaje, vzdelanie, zdravie, informácie o práci)
- Príjmy osôb vo veku 16 rokov a viac (príjem zo zamestnania, nepeňažný príjem, zisky alebo straty zo samostatne zárobkovej činnosti, sociálne príjmy, príspevky na vzdelanie)

Sekundárne ukazovatele

Do zisťovania EU SILC sú každoročne zahrnuté aj tzv. sekundárne ukazovatele, ktoré sú zamerané na určitú oblasť sledovania a každý rok sa menia. V rámci zisťovania EU SILC 2019 sa zisťoval modul so zameraním na „**Nadmerná zadlženosť, spotreba a majetok, ako aj práca**“ (otázky boli súčasťou dotazníka pre domácnosť SILC 1-01/B a dotazníka pre osoby SILC 1-01/C).

Výstupom zo zisťovania EU SILC je databáza údajov s presne zadefinovanými výstupmi, ktoré sú harmonizované medzi všetkými štátmi realizujúcimi zisťovanie EU SILC.

Databáza údajov pozostáva zo 4 základných súborov:

- súbor **D** (register domácností),
- súbor **R** (register osôb),
- súbor **H** (súbor s údajmi za všetky vyšetrené domácnosti),
- súbor **P** (súbor za všetky vyšetrené osoby vo veku 16 rokov a viac).

Okrem súborov, ktoré sa pravidelne zasielajú do Eurostatu, ŠÚ SR spracováva zo zisťovania aj obsahovo podrobnejšie výstupné súbory. Ide o súbory, ktoré okrem všetkých Eurostatom stanovených premenných, obsahujú aj podrobnejšiu štruktúru (napr. pomocné premenné, príjmové premenné, t. j. jednotlivé sociálne dávky, počet mesiacov poberania a pod.).

ZÁVER

Predložená publikácia má za cieľ poskytnúť prehľad o vybraných indikátoroch chudoby a sociálneho vylúčenia, pre ktoré je zdrojom dát výberové štatistické zisťovanie EU SILC 2020 (*Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností*).

Takmer všetky indikátory, ktoré sa nachádzajú v tejto publikácii, vychádzajú pri meraní chudoby z ekvivalentného disponibilného príjmu domácností zadefinovaného v zisťovaní EU SILC. Pre komplexnejšie pochopenie dopadov chudoby a sociálneho vylúčenia sú príjmové indikátory doplnené o analýzu príjmových nerovností a materiálnej deprivácie.

Prijatím stratégie Európa 2020 sa do popredia dostal indikátor multidimenzionálneho charakteru, tzv. indikátor miery rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Úlohou ŠÚ SR je prostredníctvom zisťovania EU SILC zabezpečiť jeho výpočet a umožniť tak monitorovanie jeho vývoja vo vzťahu k napĺňaniu stanoveného cieľa Stratégie na národnej a európskej úrovni.

Údaje zo zisťovania sú tak cenným zdrojom informácií pre dôležité rozhodnutia v oblasti riadenia sociálnej politiky, nastavenia programov začleňovania osôb ohrozených príjmovou chudobou a sociálnym vylúčením.

Vďaka ochote respondentov zúčastniť sa uvedeného zisťovania a odpovedať na otázky, ktorých znenie je harmonizované v rámci krajín EÚ-28, sme získali údaje, ktoré sú dôležité pri hodnotení životnej úrovne slovenských domácností, a to hlavne z pohľadu ich príjmovej a materiálnej situácie.

Touto cestou by sme chceli vyjadriť poďakovanie všetkým domácnostiam, ktoré s nami aktívne spolupracovali a zúčastnili sa zisťovania EU SILC, a to v niektorých prípadoch aj opakovane viac rokov. Vďaka nim môžeme sledovať a analyzovať životné podmienky domácností a ich členov nielen v súčasnosti, ale aj z dlhodobého hľadiska.

Podrobnejšie údaje zo zisťovania je možné nájsť na webovej stránke ŠÚ SR vo verejnej databáze DATAcube.

T A B U Ľ K Y

Tab.1 Vybrané údaje za domácnosti a osoby podľa krajov, EU SILC 2020

Vybrané údaje	Spolu za SR	Vybrané údaje podľa krajov							
		Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Bansko-bystrický	Prešovský	Košický
Absolútne údaje (počet)									
Počet HD	1 852 059	245 997	191 263	208 839	247 712	218 788	240 183	237 454	261 823
Počet osôb	5 389 916	662 249	557 040	578 118	667 097	681 203	634 836	816 325	793 048
Počet dospelých osôb	4 224 585	521 201	448 821	470 081	537 396	535 531	505 418	610 190	595 947
Počet závislých detí	1 165 331	141 048	108 219	108 037	129 701	145 672	129 418	206 135	197 101
Počet pracujúcich	2 563 273	355 281	275 242	285 195	321 126	337 881	292 552	354 022	341 974
Počet nezamestnaných	218 846	7 700	21 519	18 088	25 525	20 551	36 414	49 854	39 195
Počet dôchodcov	1 122 169	141 935	121 656	132 195	154 445	134 749	138 883	146 816	151 490
Počet iných neaktívnych osôb	1 485 627	157 333	138 623	142 639	166 001	188 022	166 987	265 633	260 389
Relatívne údaje (%)									
Počet HD (v %)	100,0	13,3	10,3	11,3	13,4	11,8	13,0	12,8	14,1
Priemerný počet všetkých osôb	2,9	2,7	2,9	2,8	2,7	3,1	2,6	3,4	3,0
Priemerný počet dospelých osôb	2,3	2,1	2,3	2,3	2,2	2,4	2,1	2,6	2,3
Priemerný počet závislých detí	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,7	0,5	0,9	0,8
Priemerný počet pracujúcich	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,5	1,2	1,5	1,3
Priemerný počet nezamestnaných	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1
Priemerný počet dôchodcov	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Priemerný počet iných neaktívnych osôb	0,8	0,6	0,7	0,7	0,7	0,9	0,7	1,1	1,0

Tab.2 Vybrané údaje za domácnosti a osoby podľa typu domácnosti, EU SILC 2020

Vybrané údaje	Typ domácnosti								
	bez závislých detí				so závislými deťmi				
	jednočlenná domácnosť	dvojčlenná domácnosť - obaja vo veku pod 65 rokov	dvojčlenná domácnosť - aspoň jeden z nich vo veku 65 rokov a viac	ostatné domácnosti	jeden rodič a najmenej 1 závislé dieťa	dvaja dospelí s 1 závislým dieťaťom	dvaja dospelí s 2 závislými deťmi	dvaja dospelí s 3 alebo viac závislými deťmi	ostatné domácnosti
Absolútne údaje (počet)									
Počet HD	303 042	248 725	284 902	329 146	26 237	172 147	224 886	46 335	216 639
Počet osôb	303 042	497 450	569 805	1 134 780	65 680	516 440	899 544	243 715	1 159 461
Počet dospelých osôb	303 042	497 450	569 805	1 134 780	26 237	344 293	449 772	92 670	806 536
Počet závislých detí	0	0	0	0	39 442	172 147	449 772	151 045	352 925
Počet pracujúcich	102 528	378 605	74 127	737 326	23 480	273 172	378 768	64 280	530 988
Počet nezamestnaných	9 577	23 891	10 580	66 519	320	19 818	16 913	6 102	65 126
Počet dôchodcov	184 425	58 290	472 760	259 007	731	9 033	3 655	1 233	133 037
Počet iných neakt. osôb	6 512	36 665	12 338	71 928	41 148	214 418	500 208	172 099	430 310
Relatívne údaje (%)									
Počet HD (v %)	16,4	13,4	15,4	17,8	1,4	9,3	12,1	2,5	11,7
Priemerný počet všetkých osôb	1,0	2,0	2,0	3,4	2,5	3,0	4,0	5,3	5,4
Priemerný počet dospelých osôb	1,0	2,0	2,0	3,4	1,0	2,0	2,0	2,0	3,7
Priemerný počet závislých detí	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	1,0	2,0	3,3	1,6
Priemerný počet pracujúcich	0,3	1,5	0,3	2,2	0,9	1,6	1,7	1,4	2,5
Priemerný počet nezamestnaných	0,0	0,1	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1	0,1	0,3
Priemerný počet dôchodcov	0,6	0,2	1,7	0,8	0,0	0,1	0,0	0,0	0,6
Priemerný počet iných neaktívnych osôb	0,0	0,1	0,0	0,2	1,6	1,2	2,2	3,7	2,0

Tab.3 Vybrané údaje za domácnosti a osoby podľa počtu členov domácnosti, EU SILC 2020

Vybrané údaje	Počet členov					
	1 - členná	2 - členná	3 - členná	4 - členná	5 - členná	6 a viac členná
Absolútne údaje (počet)						
Počet HD	303 042	548 272	394 651	379 002	132 772	94 320
Počet osôb	303 042	1 096 544	1 183 953	1 516 009	663 859	626 509
Počet dospelých osôb	303 042	1 081 900	991 664	1 000 545	446 572	400 862
Počet závislých detí	0	14 644	192 289	515 465	217 286	225 647
Počet pracujúcich	102 528	465 803	661 670	777 968	312 716	242 588
Počet nezamestnaných	9 577	34 695	57 340	56 664	20 623	39 950
Počet dôchodcov	184 425	531 781	182 645	80 911	67 250	75 159
Počet iných neaktívnych osôb	6 512	64 266	282 298	600 467	263 270	268 813
Relatívne údaje (%)						
Počet HD (v %)	16,4	29,6	21,3	20,5	7,2	5,1
Priemerný počet všetkých osôb	1,0	2,0	3,0	4,0	5,0	6,6
Priemerný počet dospelých osôb	1,0	2,0	2,5	2,6	3,4	4,3
Priemerný počet závislých detí	0,0	0,0	0,5	1,4	1,6	2,4
Priemerný počet pracujúcich	0,3	0,8	1,7	2,1	2,4	2,6
Priemerný počet nezamestnaných	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4
Priemerný počet dôchodcov	0,6	1,0	0,5	0,2	0,5	0,8
Priemerný počet iných neaktívnych osôb	0,0	0,1	0,7	1,6	2,0	2,9

Tab.4 Vybrané údaje za domácnosti a osoby podľa počtu závislých detí, EU SILC 2020

Vybrané údaje	Počet závislých detí					
	bez detí	1 dieťa	2 deti	3 deti	4 deti	5 a viac detí
Absolútne údaje (počet)						
Počet HD	1 165 815	305 093	307 111	56 055	13 619	4 367
Počet osôb	2 505 076	1 091 466	1 348 888	309 328	96 173	38 984
Počet dospelých osôb	2 505 076	786 374	734 667	141 163	41 698	15 607
Počet závislých detí	0	305 093	614 221	168 165	54 475	23 377
Počet pracujúcich	1 292 586	596 438	552 932	93 029	20 997	7 292
Počet nezamestnaných	110 567	45 483	42 506	7 517	9 093	3 682
Počet dôchodcov	974 481	62 769	62 177	16 361	5 341	1 040
Počet iných neaktívnych osôb	127 443	386 776	691 273	192 422	60 742	26 970
Relatívne údaje (%)						
Počet HD (v %)	62,9	16,5	16,6	3,0	0,7	0,2
Priemerný počet všetkých osôb	2,1	3,6	4,4	5,5	7,1	8,9
Priemerný počet dospelých osôb	2,1	2,6	2,4	2,5	3,1	3,6
Priemerný počet závislých detí	0,0	1,0	2,0	3,0	4,0	5,4
Priemerný počet pracujúcich	1,1	2,0	1,8	1,7	1,5	1,7
Priemerný počet nezamestnaných	0,1	0,1	0,1	0,1	0,7	0,8
Priemerný počet dôchodcov	0,8	0,2	0,2	0,3	0,4	0,2
Priemerný počet iných neaktívnych osôb	0,1	1,3	2,3	3,4	4,5	6,2

Tab.5 Domácnosti podľa typu obydľia, EU SILC 2020

Typ obydľia	Domácnosti spolu	Kraj							
		Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Bansko-bystrický	Prešovský	Košický
Absolútne údaje (počet)									
Samostatný dom (rodinný dom)	847 037	45 672	96 162	86 192	147 304	123 563	105 829	136 931	105 384
Dvojdóm alebo terasovitý dom	32 675	3 338	1 086	2 893	2 046	3 736	8 560	6 082	4 934
Bytový dom s menej ako 10 bytmi	132 772	15 336	14 358	19 802	20 187	13 835	21 382	19 772	8 100
Bytový dom s 10 a viac bytmi	838 911	181 388	79 656	99 952	78 101	77 655	104 288	74 466	143 405
Iný druh bývania	665	265	0	0	73	0	124	203	0
Spolu	1 852 060	245 999	191 262	208 839	247 711	218 789	240 183	237 454	261 823
Relatívne údaje (%)									
Samostatný dom (rodinný dom)	45,7	18,6	50,3	41,3	59,5	56,5	44,1	57,7	40,3
Dvojdóm alebo terasovitý dom	1,8	1,4	0,6	1,4	0,8	1,7	3,6	2,6	1,9
Bytový dom s menej ako 10 bytmi	7,2	6,2	7,5	9,5	8,1	6,3	8,9	8,3	3,1
Bytový dom s 10 a viac bytmi	45,3	73,7	41,6	47,9	31,5	35,5	43,4	31,4	54,8
Iný druh bývania	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
Spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.6 Domácnosti podľa vlastníckeho vzťahu k bytu/domu, EU SILC 2020

Vlastnícky vzťah	Domácnosti spolu	Kraj							
		Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Bansko-bystrický	Prešovský	Košický
Absolútne údaje (počet)									
Majiteľ/vlastník	1 695 713	218 498	174 818	192 296	227 591	205 340	213 263	217 568	246 339
Nájomník, podnájomník	123 458	25 716	13 794	14 864	15 714	10 981	17 246	12 208	12 935
Ubytovanie prenajímané za nižšiu cenu ako trhovú	14 051	1 474	892	952	2 035	1 284	3 609	2 887	918
Ubytovanie poskytované bezplatne	18 840	310	1 760	726	2 373	1 183	6 065	4 792	1 631
Spolu	1 852 062	245 998	191 264	208 838	247 713	218 788	240 183	237 455	261 823
Relatívne údaje (%)									
Majiteľ/vlastník	91,6	88,8	91,4	92,1	91,9	93,9	88,8	91,6	94,1
Nájomník, podnájomník	6,7	10,5	7,2	7,1	6,3	5,0	7,2	5,1	4,9
Ubytovanie prenajímané za nižšiu cenu ako trhovú	0,8	0,6	0,5	0,5	0,8	0,6	1,5	1,2	0,4
Ubytovanie poskytované bezplatne	1,0	0,1	0,9	0,3	1,0	0,5	2,5	2,0	0,6
Spolu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.7 Subjektívne zhodnotenie zdravotného stavu osôb, EU SILC 2020

%

Škála odpovedí	Subjektívne zhodnotenie zdravotného stavu osôb							
	Spolu	podľa pohlavia		Spolu	podľa veku			
		muži	ženy		18 – 44	45 – 64	65 – 74	75 +
Veľmi dobré	19,3	21,3	17,5	19,3	36,7	7,5	1,4	0,8
Skôr dobré	45,3	47,0	43,7	45,3	51,1	51,5	29,6	13,2
Priemerné	22,0	19,7	24,1	22,0	8,5	27,8	43,8	36,5
Skôr zlé	10,4	9,3	11,5	10,4	2,8	11,0	19,9	35,6
Veľmi zlé	3,0	2,7	3,2	3,0	0,9	2,3	5,3	13,9
Spolu v %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.8 Obmedzenie aktivít osôb z dôvodu zdravotných problémov, EU SILC 2020

%

Škála odpovedí	Obmedzenie aktivít z dôvodu zdravotných problémov							
	Spolu	podľa pohlavia		Spolu	podľa veku			
		muži	ženy		18 – 44	45 – 64	65 – 74	75 +
Výrazne musel obmedziť	9,9	8,9	10,7	9,9	3,4	8,9	17,3	38,2
Čiastočne musel obmedziť	22,8	20,7	24,8	22,8	9,0	27,2	45,9	42,9
Nemusel obmedziť	67,3	70,3	64,5	67,3	87,6	64,0	36,8	18,8
Spolu v %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.9 Zhodnotenie chronického ochorenia osôb, EU SILC 2020

%

Odpoveď	Trpí chronickými chorobami alebo stavmi							
	Spolu	podľa pohlavia		Spolu	podľa veku			
		muži	ženy		18 – 44	45 – 64	65 – 74	75 +
Áno	34,6	31,1	37,9	34,6	13,6	38,8	65,8	83,2
Nie	65,4	68,9	62,1	65,4	86,4	61,2	34,2	16,8
Spolu v %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tab.10 Počet osôb pod hranicami chudoby podľa krajov, EU SILC 2020

Hranica chudoby	Počet osôb spolu	Kraj							
		Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Bansko-bystrický	Prešovský	Košický
Absolútne údaje (počet osôb)									
40% mediánu	221 779	10 241	5 752	7 049	18 000	11 275	46 947	72 517	49 998
50% mediánu	393 990	16 348	29 545	21 415	31 555	42 536	80 479	92 466	79 646
60% mediánu	614 575	24 820	50 341	30 342	48 055	78 912	116 020	140 705	125 380
70% mediánu	971 692	46 991	79 323	62 730	83 646	134 148	152 009	246 716	166 129
Spolu	5 389 916	662 249	557 040	578 118	667 097	681 203	634 836	816 325	793 048
Relatívne údaje (%)									
40% mediánu	4,1	1,5	1,0	1,2	2,7	1,7	7,4	8,9	6,3
50% mediánu	7,3	2,5	5,3	3,7	4,7	6,2	12,7	11,3	10,0
60% mediánu	11,4	3,7	9,0	5,2	7,2	11,6	18,3	17,2	15,8
70% mediánu	18,0	7,1	14,2	10,9	12,5	19,7	23,9	30,2	20,9

Tab.11 Počet osôb pod hranicami chudoby podľa typu domácnosti, EU SILC 2020

Hranica chudoby	Typy domácností								
	bez závislých detí				so závislými deťmi				
	jednočlenná domácnosť	dvojčlenná domácnosť - obaja vo veku pod 65 rokov	dvojčlenná domácnosť - aspoň jeden z nich vo veku 65 rokov a viac	ostatné domácnosti	jeden rodič a najmenej 1 závislé dieťa	dva dospelí s 1 závislým dieťaťom	dva dospelí s 2 závislými deťmi	dva dospelí s 3 alebo viac závislými deťmi	ostatné domácnosti
Absolútne údaje (počet osôb)									
40% mediánu	15 615	18 255	5 230	6 094	9 584	28 615	38 241	39 204	60 942
50% mediánu	34 591	30 294	14 472	26 116	18 860	40 263	67 042	67 307	95 044
60% mediánu	72 025	42 536	30 065	55 171	22 290	56 791	93 014	90 534	152 150
70% mediánu	123 386	62 648	84 754	91 926	30 612	84 221	134 975	126 004	233 165
Spolu	303 042	497 450	569 805	1 134 780	65 680	516 440	899 544	243 715	1 159 461
Relatívne údaje (%)									
40% mediánu	5,2	3,7	0,9	0,5	14,6	5,5	4,3	16,1	5,3
50% mediánu	11,4	6,1	2,5	2,3	28,7	7,8	7,5	27,6	8,2
60% mediánu	23,8	8,6	5,3	4,9	33,9	11,0	10,3	37,1	13,1
70% mediánu	40,7	12,6	14,9	8,1	46,6	16,3	15,0	51,7	20,1

Tab.12 Počet osôb pod hranicami chudoby podľa počtu členov domácnosti, EU SILC 2020

Hranica chudoby	Počet členov					
	1-členná	2-členná	3-členná	4-členná	5-členná	6 a viac členná
<i>Absolútne údaje (počet osôb)</i>						
40% mediánu	15 615	29 440	34 908	47 886	29 008	64 923
50% mediánu	34 591	53 310	59 999	96 398	63 836	85 856
60% mediánu	72 025	82 849	95 384	147 356	89 681	127 279
70% mediánu	123 386	158 245	154 421	209 788	135 705	190 146
Spolu	303 042	1 096 544	1 183 953	1 516 009	663 859	626 509
<i>Relatívne údaje (%)</i>						
40% mediánu	5,2	2,7	2,9	3,2	4,4	10,4
50% mediánu	11,4	4,9	5,1	6,4	9,6	13,7
60% mediánu	23,8	7,6	8,1	9,7	13,5	20,3
70% mediánu	40,7	14,4	13,0	13,8	20,4	30,4

Tab.13 Počet osôb pod hranicami chudoby podľa počtu závislých detí, EU SILC 2020

Hranica chudoby	Počet závislých detí					
	bez detí	1 dieťa	2 deti	3 deti	4 deti	5 a viac detí
Absolútne údaje (počet osôb)						
40% mediánu	45 193	47 586	62 461	34 143	16 312	16 085
50% mediánu	105 473	73 763	108 473	72 264	17 932	16 085
60% mediánu	199 797	114 832	150 880	94 965	31 520	22 581
70% mediánu	362 714	153 020	235 413	131 064	55 607	33 873
Spolu	2 505 076	1 091 466	1 348 888	309 328	96 173	38 984
Relatívne údaje (%)						
40% mediánu	1,8	4,4	4,6	11,0	17,0	41,3
50% mediánu	4,2	6,8	8,0	23,4	18,6	41,3
60% mediánu	8,0	10,5	11,2	30,7	32,8	57,9
70% mediánu	14,5	14,0	17,5	42,4	57,8	86,9

Tab.14 Spoločné prierezové indikátory Európskej únie založené na prierezovej zložke EU SILC 2009 až 2020

Indikátor		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch												
1	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - celkom	11,0	12,0	13,0	13,2	12,8	12,6	12,3	12,7	12,4	12,2	11,9	11,4
2	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži celkom	10,1	11,7	12,8	13,2	12,8	12,7	12,1	12,7	12,4	12,2	11,6	11,1
3	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy celkom	11,8	12,2	13,1	13,3	12,9	12,6	12,4	12,8	12,3	12,3	12,1	11,7
4	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 0 - 17 roční	16,8	18,8	21,2	21,9	20,3	19,2	20,1	20,8	19,9	20,5	19,0	17,0
5	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 18 - 24 roční	13,3	14,7	14,8	14,4	15,1	14,7	12,8	14,8	14,5	14,0	14,7	13,0
6	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 25 - 49 roční	9,6	11,4	12,6	12,4	12,4	12,1	11,9	12,5	11,8	11,3	10,4	10,2
7	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 50 - 64 roční	7,3	8,7	10,6	10,9	10,0	11,5	10,3	10,0	9,6	10,2	9,6	9,8
8	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 65 +	10,8	7,7	6,3	7,8	6,0	6,2	5,6	5,7	6,9	6,4	8,7	9,5
9	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži 18 - 24 roční	12,8	14,7	14,3	13,0	15,7	14,0	12,0	11,2	12,6	12,9	14,9	13,0
10	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži 25 - 49 roční	9,5	11,3	12,7	12,4	11,7	12,0	12,0	12,4	11,4	10,4	9,5	9,8
11	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži 50 - 64 roční	7,2	9,0	10,4	10,7	10,1	12,9	11,6	11,5	10,9	11,0	10,3	10,2
12	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži 65+	4,5	3,9	3,4	5,9	3,3	4,1	3,4	4,3	4,9	5,2	6,1	7,3
13	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy 18 - 24 ročné	13,8	14,7	15,4	16,0	14,5	15,4	13,6	18,5	16,5	15,1	14,6	13,0
14	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy 25 - 49 ročné	9,8	11,5	12,4	12,4	13,1	12,3	11,9	12,6	12,3	12,1	11,3	10,6
15	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy 50 - 64 ročné	7,3	8,4	10,7	11,0	9,9	10,2	9,2	8,6	8,3	9,4	8,9	9,4
16	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy 65+	14,8	10,1	8,2	9,0	7,6	7,5	7,0	6,5	8,3	7,1	10,5	10,9
	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - podľa ekonomickej aktivity												
17	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - pracujúci	5,2	5,7	6,3	6,2	5,7	5,7	6,0	6,5	6,3	6,0	4,4	5,2
18	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - nezamestnaný	48,6	41,1	42,6	44,6	43,8	48,7	45,5	47,6	49,2	51,0	56,7	56,1
19	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - dôchodca	8,9	6,7	6,3	7,7	6,6	6,7	6,2	6,0	7,6	7,0	8,6	9,6
20	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - iná neaktívna osoba	15,9	16,5	18,5	17,9	17,4	16,7	15,7	19,8	19,6	19,8	19,5	20,9
21	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži, pracujúci	5,5	5,9	6,7	6,6	5,9	6,1	6,5	6,9	6,8	6,2	5,2	6,0
22	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži, nezamestnaní	55,7	42,3	42,3	45,9	48,5	53,6	48,5	49,8	53,2	54,9	60,3	61,5
23	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži, dôchodcovia	4,3	3,9	3,6	5,8	4,4	5,3	4,4	4,9	6,2	5,8	6,5	7,4

Indikátor		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
24	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - muži, iné neaktívne osoby	14,5	15,1	17,0	15,0	16,0	14,7	14,1	17,4	17,0	16,9	14,2	19,4
25	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy, pracujúce	4,9	5,4	5,9	5,6	5,5	5,3	5,5	6,0	5,8	5,8	3,4	4,2
26	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy, nezamestnané	42,2	39,7	42,9	43,2	39,0	43,7	42,0	45,2	45,1	46,6	52,6	50,7
27	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy, dôchodkyne	11,4	8,2	7,7	8,8	7,8	7,5	7,3	6,8	8,6	7,8	10,1	11,0
28	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - ženy, iné neaktívne osoby	16,9	17,6	19,7	20,3	18,4	17,9	16,6	21,2	21,0	21,4	22,1	21,8
	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - podľa typu domácnosti												
29	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - jednotlivec, < 65 rokov	20,0	23,4	25,1	24,1	21,3	20,4	21,2	22,7	25,8	23,0	22,4	18,9
30	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - jednotlivec, 65+	26,2	15,2	12,4	14,7	10,0	11,1	9,4	9,0	11,9	12,4	20,1	27,6
31	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - jednotlivec, muž	19,6	22,2	23,7	23,5	19,6	20,6	20,7	21,9	25,1	20,6	22,9	26,1
32	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - jednotlivec, žena	24,5	17,9	16,8	17,5	14,0	13,3	12,0	12,2	14,5	15,4	20,2	22,6
33	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 2 dospelí, bez detí, obaja vo veku < 65	4,2	7,8	7,4	9,1	8,8	9,9	9,0	8,1	7,2	9,5	7,2	8,6
34	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 2 dospelí, bez detí, aspoň jeden z nich 65+	3,5	4,6	3,2	4,6	3,8	4,9	4,5	2,5	4,0	3,6	5,2	5,3
35	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - jeden rodič, najmenej 1 dieťa	23,0	25,0	26,4	27,5	30,1	30,6	29,9	33,6	37,3	36,7	32,1	33,9
36	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 2 dospelí, 1 dieťa	10,5	12,0	13,2	12,4	10,0	13,2	9,2	10,5	9,8	11,4	10,3	11,0
37	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 2 dospelí, 2 deti	9,9	11,0	13,1	14,3	13,2	11,4	14,7	14,8	14,7	14,5	10,2	10,3
38	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - 2 dospelí, 3+ deti	27,9	29,8	32,6	35,1	29,9	28,4	32,9	34,8	35,4	36,7	37,8	37,1
39	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - domácnosti bez detí	7,7	8,1	7,9	9,0	7,5	8,6	7,9	7,2	7,6	7,3	7,9	8,0
40	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - domácnosti s deťmi	13,4	15,0	16,8	16,5	16,3	16,0	15,7	17,2	16,2	16,1	15,2	14,4
	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - podľa typu vlastníctva obydlia												
41	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - vlastník alebo ubytovanie bezplatné	10,3	10,9	12,4	12,4	11,8	11,6	11,4	12,0	11,2	11,0	10,6	10,2

Indikátor		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
42	Miera rizika chudoby po sociálnych transferoch - nájomca	17,9	23,3	18,9	22,9	23,9	24,1	20,5	19,7	24,4	27,0	27,0	28,3
	Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca												
43	Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca (EUR)	3 403	3 670	3 784	4 156	4 042	4 086	4 158	4 171	4 310	4 477	4 872	5 222
44	Hranica rizika chudoby - domácnosť jednotlivca (PPS)	4 674	5 041	5 282	5 744	5 751	5 883	6 132	6 266	6 475	6 416	6 302	6 046
	Hranica rizika chudoby - 2 dospelí, 2 deti												
45	Hranica rizika chudoby - 2 dospelí, 2 deti (EUR)	7 146	7 707	7 945	8 728	8 489	8 580	8 732	8 758	9 051	9 402	10 230	10 966
46	Hranica rizika chudoby - 2 dospelí, 2 deti (PPS)	9 816	10 586	11 092	12 063	12 078	12 354	12 877	13 158	13 597	13 473	13 234	12 696
47	Nerovnomernosť príjmového rozdelenia S80/S20 pomer príjmov horného a dolného kvintilu	3,6	3,8	3,8	3,7	3,6	3,9	3,5	3,6	3,5	3,0	3,3	3,0
	Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby												
48	Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby - celkom	23,2	25,7	22,8	20,5	24,1	29,0	28,9	26,1	26,0	25,6	25,2	23,7
49	Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby - muži celkom	24,7	28,0	24,5	20,5	25,5	30,7	32,6	27,8	28,8	26,0	27,9	25,7
50	Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby - ženy celkom	21,8	24,3	21,0	20,6	23,0	26,1	25,5	24,3	23,9	22,9	23,1	21,3
51	Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby - 0 -17 roční	25,8	33,8	25,5	24,0	29,8	31,9	29,9	31,6	30,3	26,1	27,9	29,2
52	Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby - 18 - 64 roční	24,2	26,5	24,2	21,2	24,4	29,5	31,1	26,4	28,0	26,0	27,5	25,6
53	Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby - 65+	14,7	7,1	8,3	12,4	7,9	10,5	10,4	10,3	9,6	7,4	12,4	12,8
54	Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby - muži, 18 - 64 roční	26,8	27,6	25,5	21,2	24,9	30,5	34,0	27,1	29,7	26,3	28,7	26,1
55	Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby - muži, 65+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
56	Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby - ženy, 18 - 64 ročné	22,7	26,1	22,8	21,4	24,1	29,0	28,7	26,1	25,0	25,1	26,1	23,7
57	Relatívny prepad mediánu príjmov v riziku chudoby - ženy, 65+	14,7	9,0	10,8	14,1	9,3	10,5	9,8	9,8	9,7	8,6	12,6	11,9
	Pred sociálnymi transfermi, okrem starobných a pozostalostných dávok												
58	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - celkom	17,1	19,8	19,5	20,0	20,1	19,6	19,0	18,4	17,5	17,7	19,2	19,0
59	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - muži celkom	16,3	19,9	19,4	20,2	20,0	19,3	18,7	18,1	17,5	17,3	18,7	18,5
60	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - ženy celkom	17,8	19,7	19,7	19,8	20,1	19,9	19,3	18,7	17,5	18,0	19,6	19,5
61	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - 0-17 roční	24,1	29,3	29,7	31,2	30,6	30,1	32,2	29,2	27,5	28,6	29,1	27,5
62	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - 18-64 roční	15,8	19,1	19,0	19,1	19,3	19,1	17,7	17,6	16,5	16,4	17,7	17,9
63	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - 65+	14,4	11,9	10,2	11,7	9,6	9,0	7,9	8,1	10,0	9,8	13,4	14,2

Indikátor		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
64	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - muži , 18-64 roční	15,8	19,4	18,9	19,2	19,0	19,0	17,7	17,5	16,4	16,1	17,3	17,6
65	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - muži, 65+	7,8	7,8	6,7	8,6	6,4	6,6	5,8	6,3	7,5	7,1	10,0	11,5
66	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - ženy , 18-64 ročné	15,8	18,7	19,0	19,0	19,7	19,2	17,7	17,7	16,5	16,7	18,2	18,2
67	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - ženy, 65+	18,7	14,5	12,3	13,6	11,4	10,5	9,2	9,2	11,5	11,5	15,6	16,1
	Pred sociálnymi transfermi, vrátane starobných a pozostalostných dávok												
68	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - celkom	35,9	38,2	38,3	37,9	38,0	38,0	38,1	37,9	37,4	37,1	37,2	37,4
69	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - muži celkom	32,6	35,4	35,3	35,0	35,1	35,6	35,5	35,2	35,3	35,0	34,9	35,7
70	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - ženy celkom	39,1	40,9	41,2	40,5	40,8	40,2	40,7	40,5	39,5	39,1	39,4	39,1
71	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - 0 -17 roční	30,4	34,8	35,3	36,1	34,6	35,2	37,6	35,1	35,3	35,7	35,0	32,6
72	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - 18-64 roční	27,5	29,8	29,8	29,4	30,1	28,8	28,9	28,8	28,1	27,6	27,1	27,1
73	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - 65+	86,3	86,9	85,6	83,3	83,7	83,6	84,0	84,0	81,8	79,7	81,7	79,5
74	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - muži , 18-64 roční	25,3	28,1	28,1	27,7	28,3	28,0	27,7	27,6	27,3	26,9	25,8	26,4
75	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - muži, 65+	86,8	86,9	84,6	83,0	84,0	83,9	85,3	84,7	80,9	79,4	83,1	82,7
76	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - ženy , 18-64 ročné	29,7	31,4	31,5	31,1	31,9	29,6	30,0	30,0	28,9	28,3	28,3	27,9
77	Miera rizika chudoby pred sociálnymi transfermi - ženy, 65+	86,0	86,9	86,1	83,5	83,6	83,4	83,1	83,6	82,4	79,9	80,9	77,3
78	Gini koeficient	24,8	25,9	25,7	25,3	24,2	26,1	23,7	24,3	23,2	20,9	22,8	20,9
79	Relatívny pomer mediánu príjmov osôb vo veku 65+	0,81	0,83	0,86	0,81	0,90	0,91	0,91	0,91	0,89	0,90	0,85	0,86
80	Agregovaný pomer kompenzácie	0,55	0,61	0,62	0,56	0,61	-	-	-	-	-		
	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2005)												
81	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2005) - celkom	2,4	2,6	2,7	2,1	-	-	-	-	-	-	-	-
82	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2005) - muži	2,6	2,8	2,9	2,2	-	-	-	-	-	-	-	-
83	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2005) - ženy	2,3	2,5	2,6	2,0	-	-	-	-	-	-	-	-
84	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2005) - 0 -17 roční	4,5	5,2	4,3	4,2	-	-	-	-	-	-	-	-
85	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2005) - 18-64 roční	2,3	2,5	2,9	2,0	-	-	-	-	-	-	-	-
86	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2005) - 65+	0,4	0,3	0,1	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-
	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008)												

Indikátor		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
87	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - celkom	7,8	7,3	7,0	6,0	7,4	8,1	7,6	7,3	6,6	6,1	5,0	4,3
88	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - muži	7,2	7,3	7,2	6,0	7,7	8,5	7,9	7,5	6,9	6,2	5,4	4,5
89	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - ženy	8,2	7,3	6,9	6,0	7,2	7,8	7,3	7,1	6,2	6,0	4,6	4,1
90	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - 0 -17 roční	12,2	12,7	12,0	11,1	13,3	13,2	13,0	13,1	11,5	10,9	8,9	7,8
91	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - 18-64 roční	6,9	7,1	7,0	5,7	7,1	8,2	7,4	6,9	6,3	5,7	4,9	4,2
92	Miera rizika chudoby zakotvená v čase (2008) - 65+	-	1,9	1,2	1,1	1,0	1,5	1,3	1,3	1,5	1,9	1,1	1,2
Miera materiálnej deprivácie													
93	Miera materiálnej deprivácie - celkom	24,5	24,9	22,0	22,7	23,4	22,2	20,3	19,1	16,4	17,2	15,2	12,6
94	Miera materiálnej deprivácie - muži	23,1	23,9	20,8	21,5	22,5	21,6	19,4	18,4	15,9	16,4	14,4	12,0
95	Miera materiálnej deprivácie - ženy	25,8	25,7	23,1	23,9	24,3	22,7	21,2	19,7	16,9	18,0	15,9	13,9
96	Miera materiálnej deprivácie - 0 -17 roční	28,3	28,9	23,7	23,9	25,5	24,8	22,3	20,9	17,8	18,9	15,3	12,9
97	Miera materiálnej deprivácie - 18-64 roční	22,5	23,3	21,3	21,5	22,2	20,7	18,8	17,7	14,9	15,8	14,3	11,7
98	Miera materiálnej deprivácie - 65+	30,0	28,2	23,5	27,4	26,5	25,4	25,0	22,9	21,3	21,5	18,9	15,4
99	Priemer ekvivalentného disponibilného príjmu	6 290	6 785	6 979	7 549	7 266	7 484	7 293	7 391	7 491	7 872	8 523	9 003
100	Medián ekvivalentného disponibilného príjmu	5 671	6 117	6 306	6 926	6 737	6 809	6 930	6 951	7 183	7 462	8 119	8 703
101	Hranica rizika chudoby	3 402	3 670	3 784	4 156	4 042	4 086	4 158	4 171	4 310	4 477	4 872	5 222

Metodické vysvetlivky

METODICKÉ VYSVETLIVKY ZISŤOVANÝCH ÚDAJOV

1/ Domácnosti

Hospodáriace domácnosti (HD) - sú súkromné domácnosti tvorené osobami v byte, ktoré spoločne žijú a spoločne hospodária, vrátane spoločného zabezpečovania životných potrieb. Za znak spoločného hospodárenia sa považuje spoločná úhrada základných výdavkov domácnosti (strava, úhrada nákladov za bývanie, elektrina, plyn a pod.).

Osobou na čele hospodáriacej domácnosti (HD) - je osoba, ktorá sa prevažnou mierou podieľa na úhrade základných výdavkov domácnosti. Osobou na čele HD môže byť označená iba jedna osoba.

2/ Počet závislých detí

Závislé dieťa - je definované ako osoba, ktorá je členom domácnosti a ktorej vek je do 18 rokov alebo je vo veku od 18 do 24 rokov, ekonomicky neaktívna a bývajúcna aspoň s jedným rodičom.

3/ Ekonomická aktivita

Pracujúci - je osoba, ktorá pracuje za mzdu/plat alebo iný druh odmeny, vyplatenej vo forme peňažnej alebo naturálnej. Za pracujúcich sa považujú zamestnanci, podnikatelia, samostatne zárobkovo činné osoby a vypomáhajúci členovia domácnosti v rodinnom podniku. Patria sem aj pracujúci dôchodcovia a ženy na materskej dovolenke.

Nezamestnaný - každá osoba vo veku 15 - 64 rokov, ktorá síce nemá žiadnu platenú prácu, ale aktívne sa podieľa na tom, aby si ju našla..

Tieto osoby môžu, ale nemusia byť evidované na úradoch práce ako uchádzači o zamestnanie.

Každá osoba, ktorá poberá dávku v nezamestnanosti sa považuje za nezamestnanú, vrátane absolventov škôl, ktorí vykonávajú tzv. absolventskú prax.

Starobný dôchodca, osoba v predčasnom dôchodku - je osoba na dôchodku, alebo na predčasnom dôchodku ak zanechala prácu z dôvodu veku.

Osoba by mala byť označená ako dôchodca alebo osoba v predčasnom dôchodku len vtedy, ak je jedinou príčinou tohto statusu dosiahnutý vek.

Iná neaktívna osoba - patria sem osoby mladšie ako 15 rokov, študenti, ženy v domácnosti, dôchodcovia, ľudia žijúci z vlastného majetku, ľudia, ktorí pre chorobu nemôžu pracovať alebo si nehľadajú prácu zo subjektívneho dôvodu. K ekonomicky neaktívnemu obyvateľstvu teda zaraďujeme ľudí, ktorí prácu nemajú a ani sa z akéhokoľvek dôvodu nepodieľajú na jej hľadaní.

4/ Bývanie

Typ obydli

Samostatný (rodinný) dom - je dom, ktorý nemá spoločné múry s inými domami.

Dvojdom - je dom, v ktorom sú aspoň dva byty a tieto majú spoločnú aspoň jednu stenu stavby.

Terasovitý dom - je dom, v ktorom sú byty spojené aspoň jednou stenou, pričom nie sú na jednej úrovni cesty.

Bytový dom - má viac bytov prístupných zo spoločnej chodby alebo schodišťa, pričom počet podlaží nie je rozhodujúci. Patria sem aj vily nespĺňajúce podmienky rodinného domu.

Pod iným druhom ubytovania - sa rozumejú byty v budovách, ktoré sa používajú na iný účel ako na bývanie (materské školy, školy, atď.).

Vlastnícky status

Vlastník bytu - musí byť členom domácnosti a vlastniť nadobúdaciú listinu nezávisle na tom, či je dom celý zaplatený alebo nie.

Nájomca, podnájomník - patria sem nájomcovia v družstevných bytoch, štátnych bytoch, tiež v služobných a podnikových bytoch, ak platia nájomné v plnej výške. Patria sem tiež podnájomníci bez ohľadu na to, akú časť nájomného platia.

Ubytovanie poskytované za cenu nižšiu ako je trhová - zahŕňa:

- (a) nájom sociálnych bytov,
- (b) nájom za zníženú cenu od zamestnávateľa,
- (c) aktuálne nájomné pevne stanovené zákonom,
- (d) refundované nájomné z dávok na ubytovanie alebo z iných zdrojov.

Ubytovanie je poskytované bezplatne - nájomné sa neplatí, napr. ubytovanie je poskytnuté zamestnávateľom zadarmo alebo sa poskytuje zadarmo zo súkromných zdrojov (príbuzní).

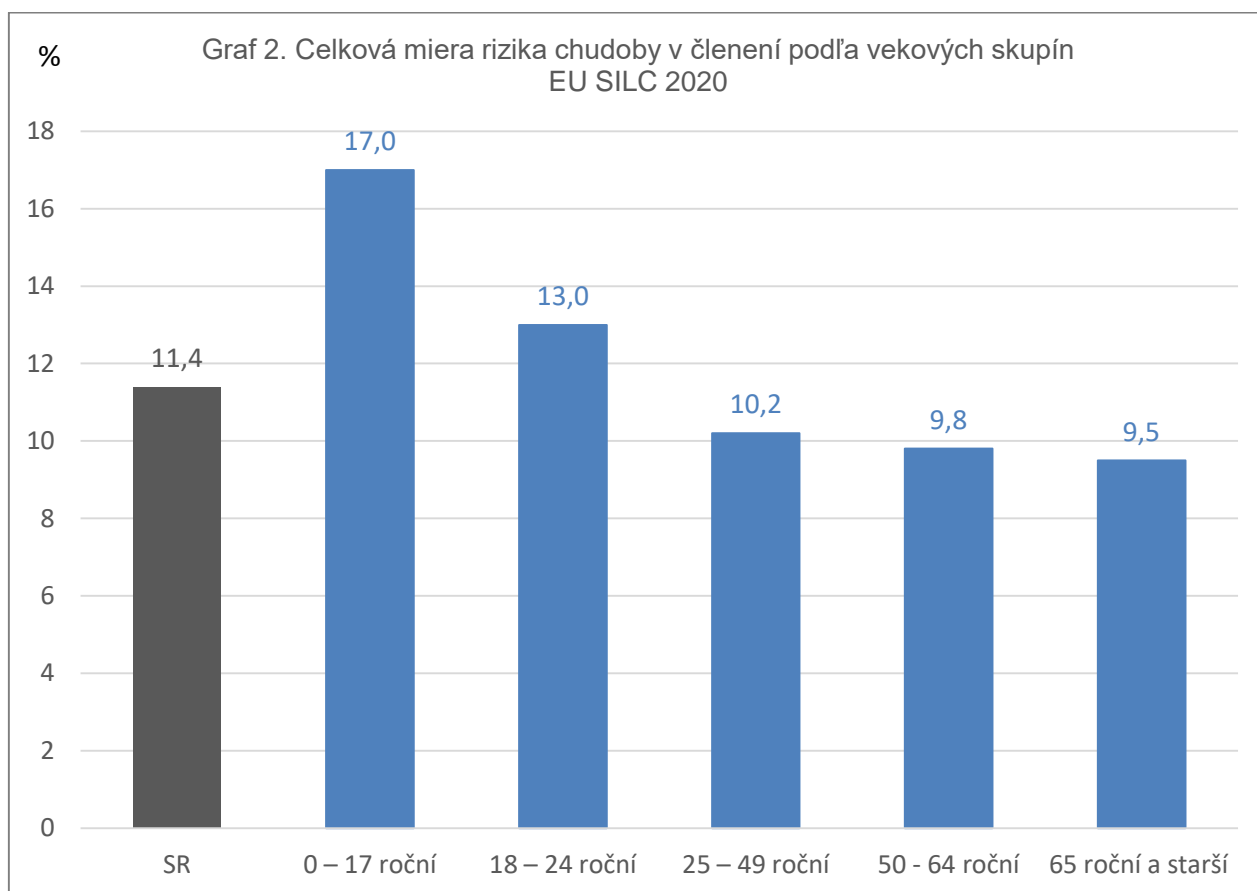
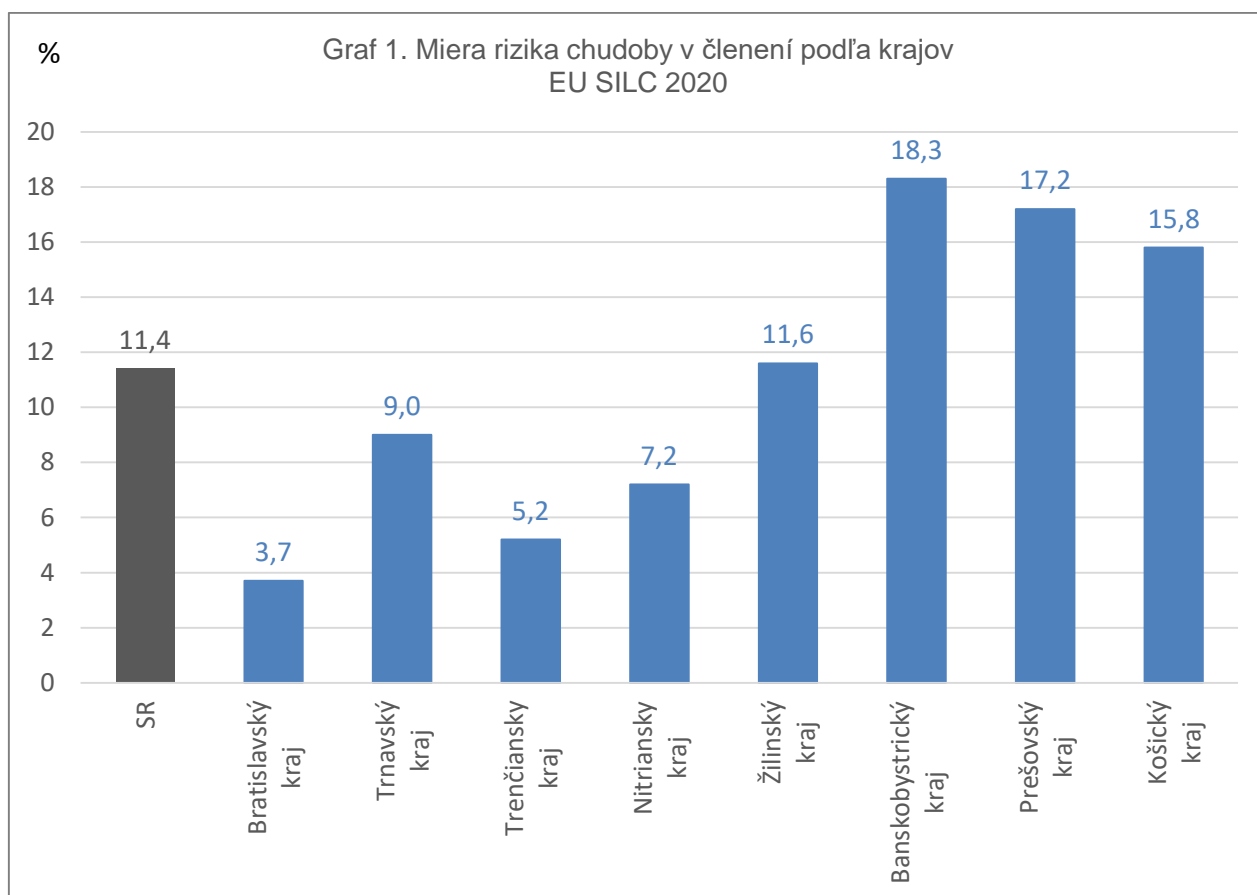
5/ Zdravie

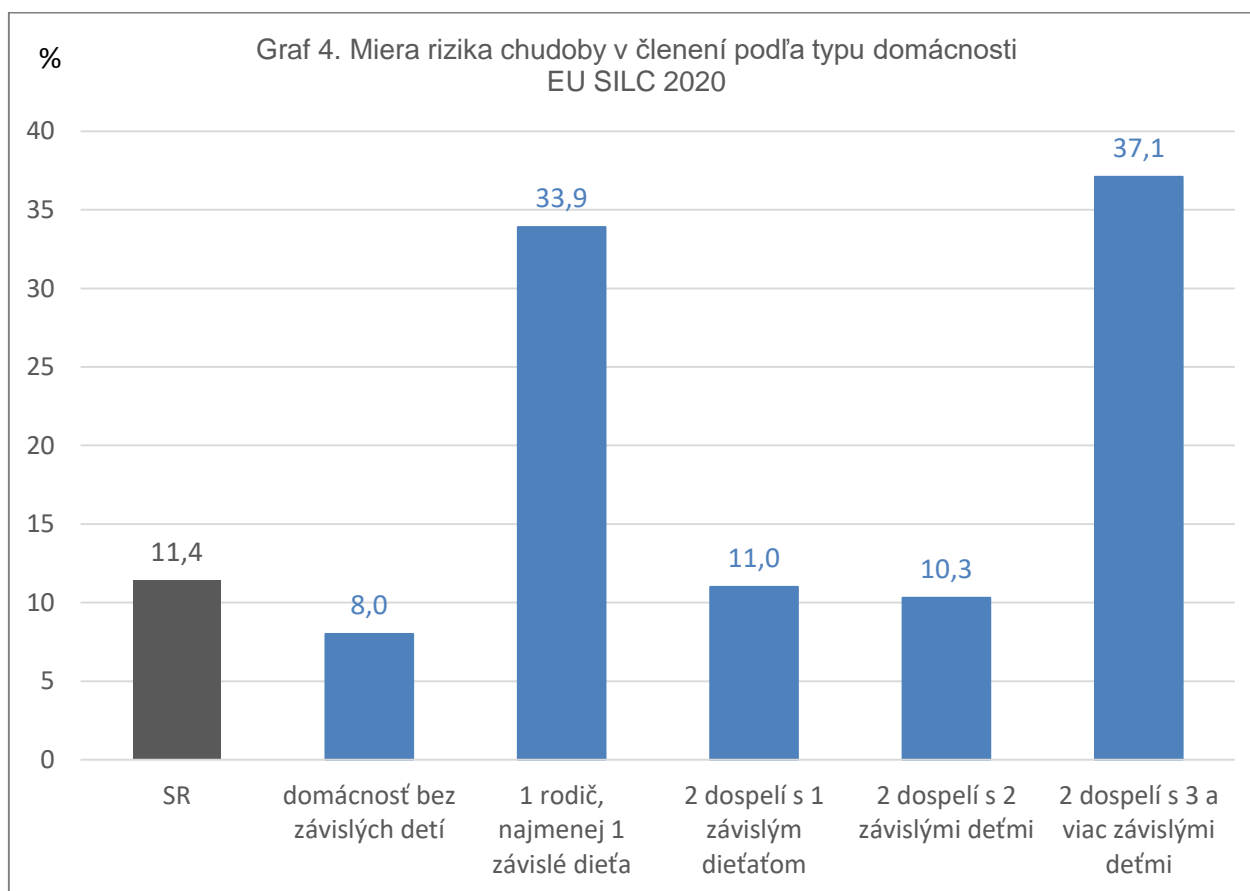
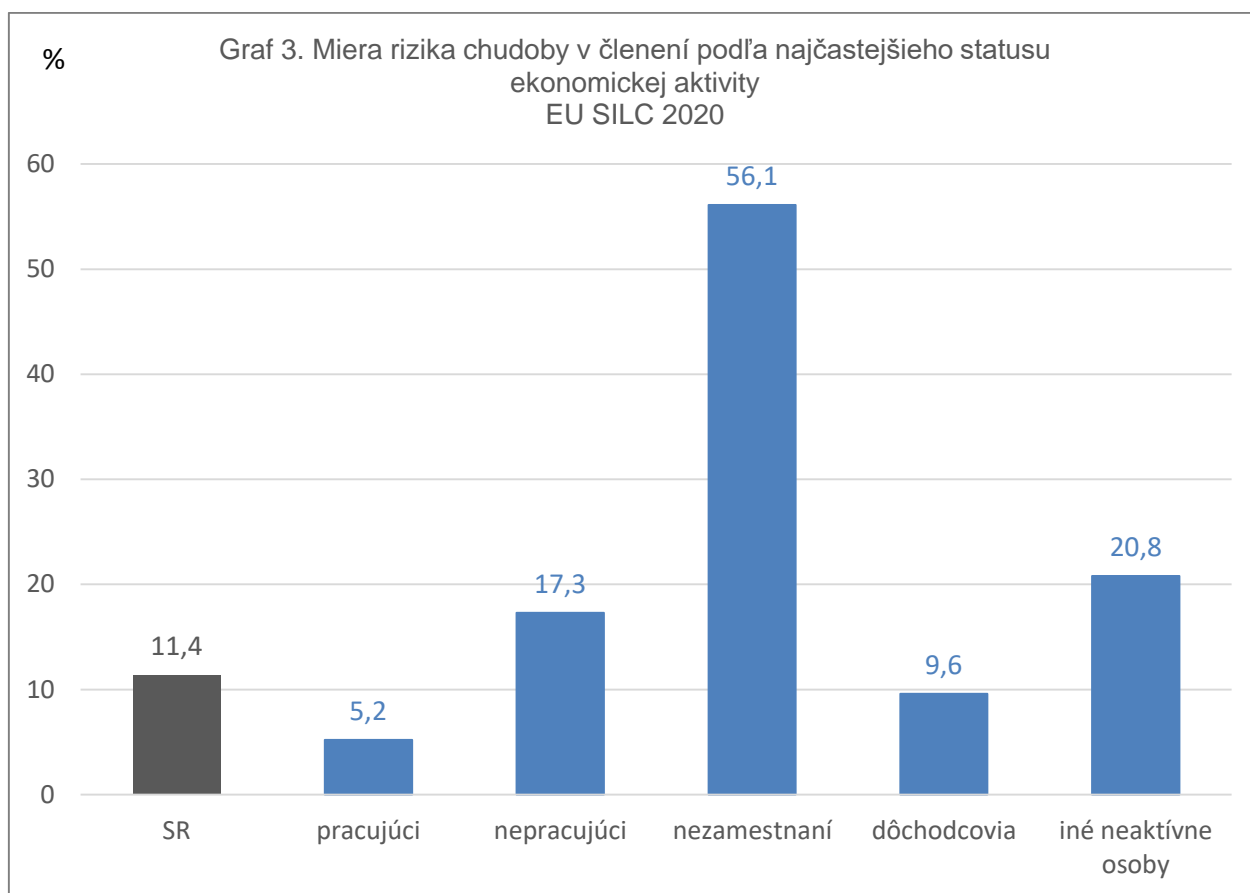
Všeobecné zdravie - predstavuje zahrnutie rôznych dimenzií zdravia, t.j. fyzických, sociálnych a emocionálnych funkcií a biomedicínskych znakov a symptómov, keď respondovaná osoba hodnotila svoj zdravotný stav zo subjektívneho hľadiska. Zdravotný stav sa nevzťahuje k veku. Dočasné (prechodné) zdravotné problémy sa nebrali do úvahy.

Pri obmedzení aktivít zo zdravotných dôvodov respondovaná osoba subjektívne ohodnotí, či je obmedzovaná v bežných činnostiach nejakými pretrvávajúcimi fyzickými alebo mentálnymi zdravotnými problémami, chorobou alebo invaliditou oproti všeobecnému štandardu populácie.

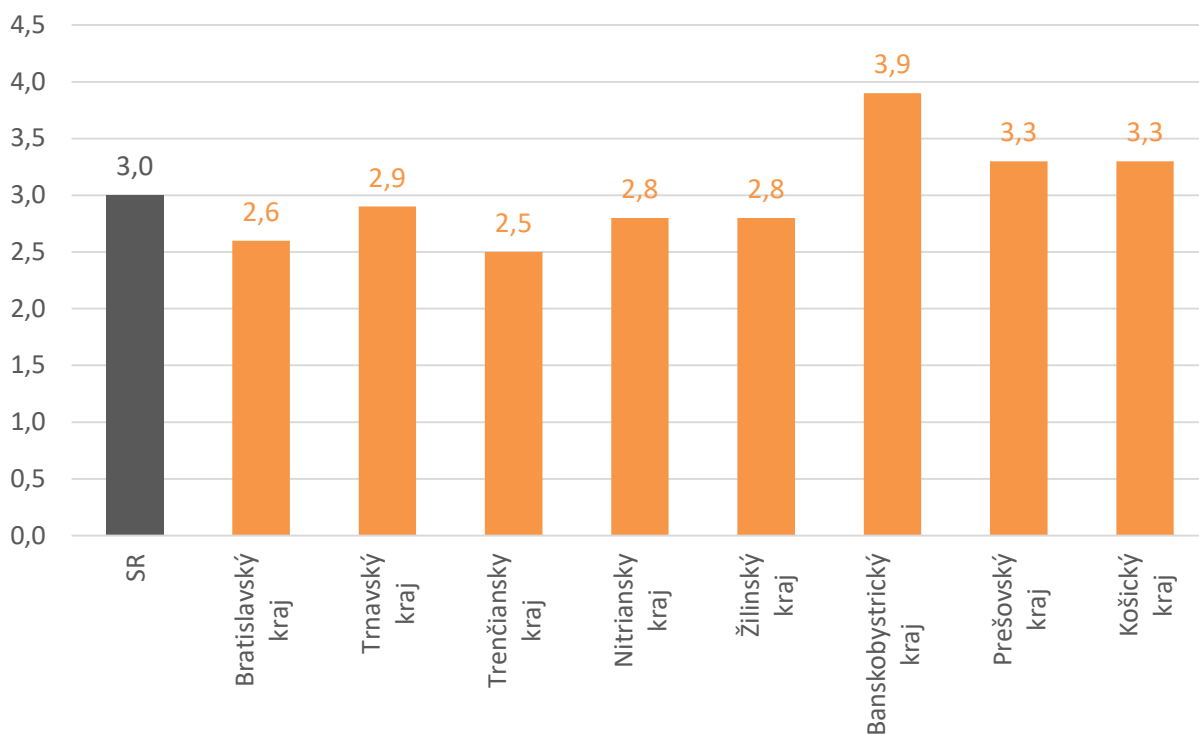
Pri chronických stavoch išlo o trvalý stav, pri ktorom sa dá očakávať, že bude vyžadovať dlhodobé obdobie kontrolovania, pozorovania alebo starostlivosti. Patria sem aj opakované problémy, ktoré sú sezónneho alebo nesúvislého charakteru, ale aj dôsledky zranení/úrazov, vrodených chýb a pod.

G R A F Y

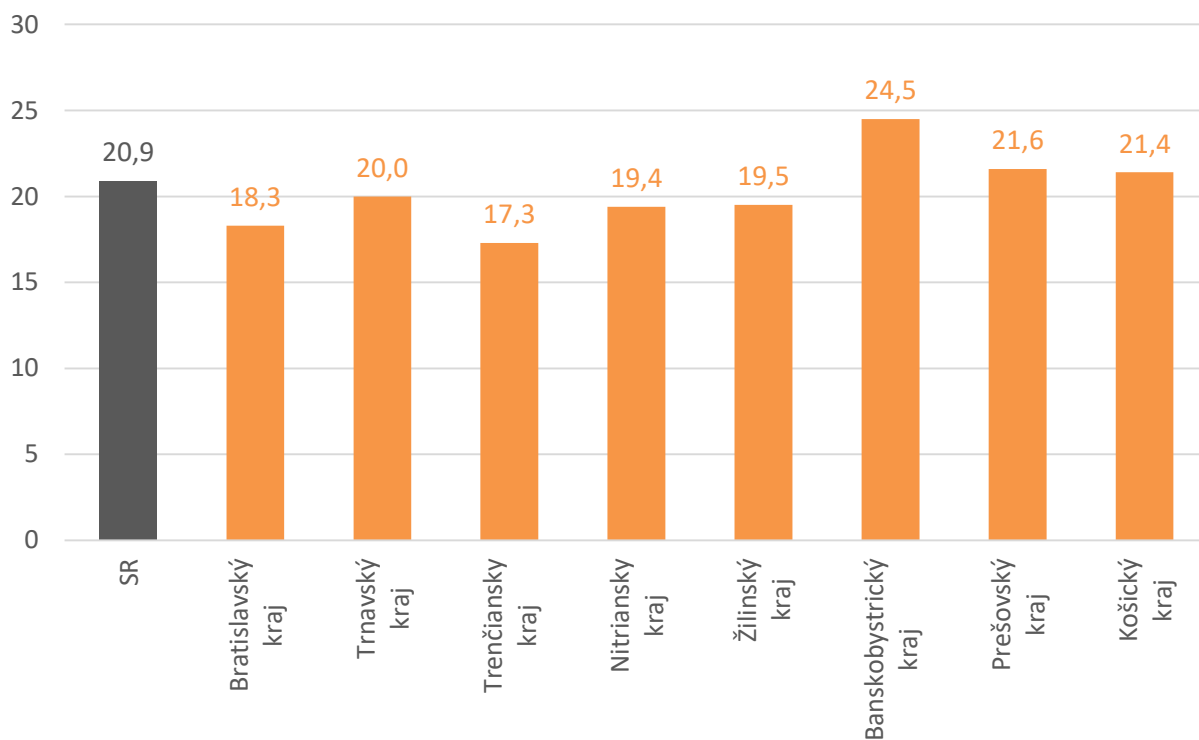

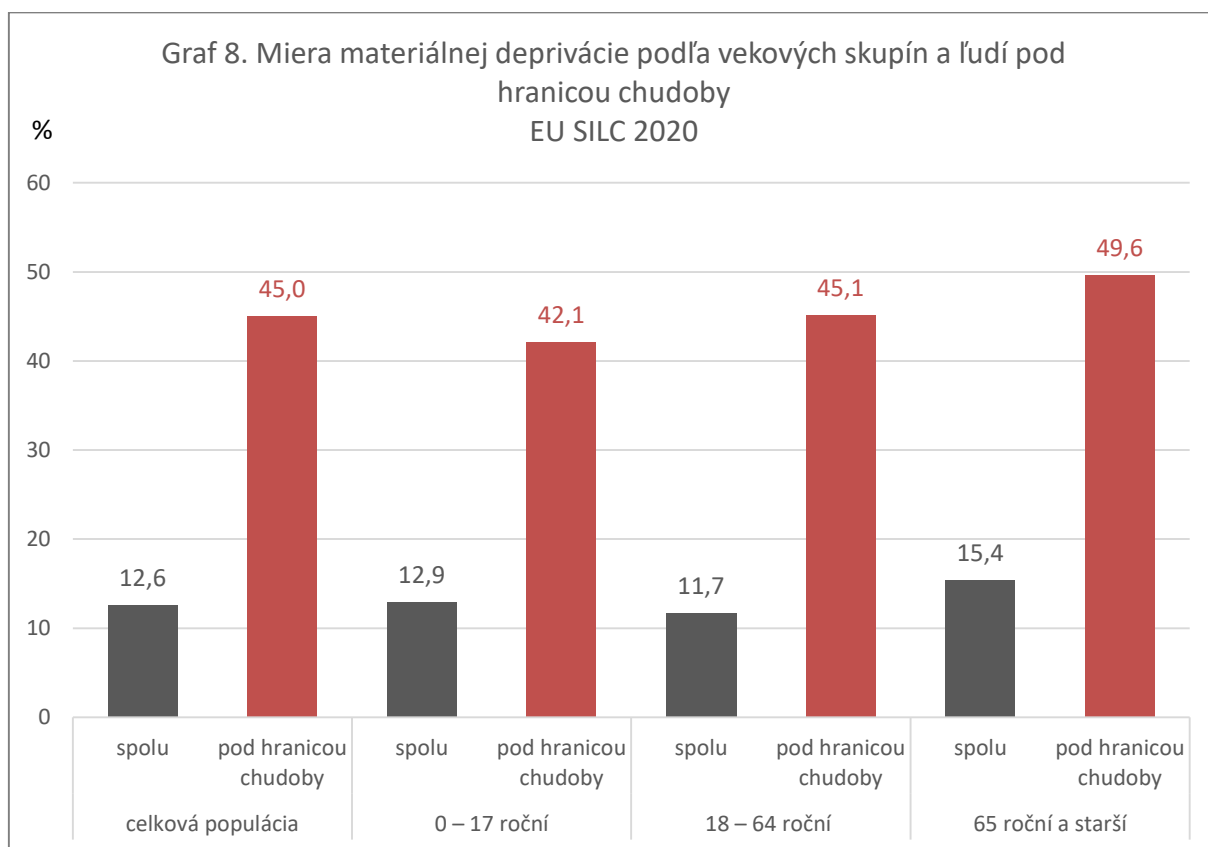
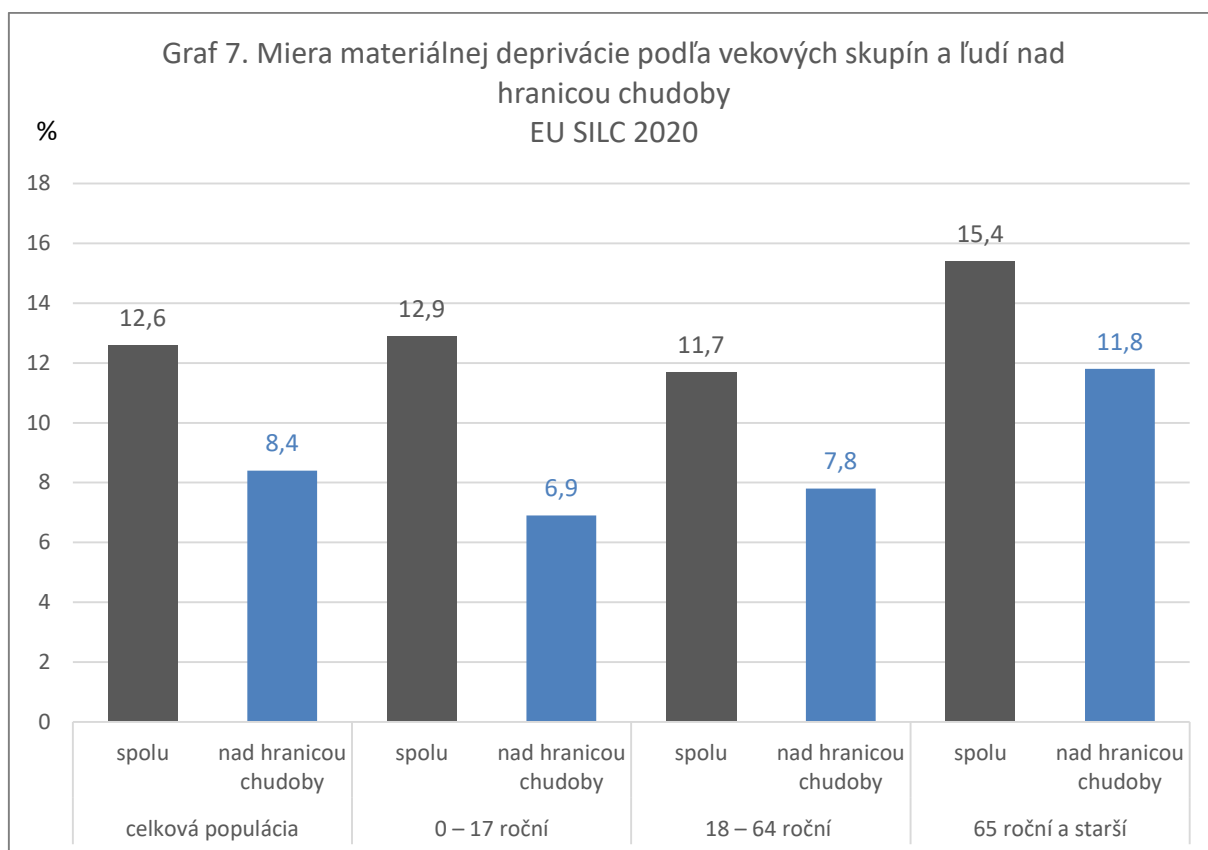

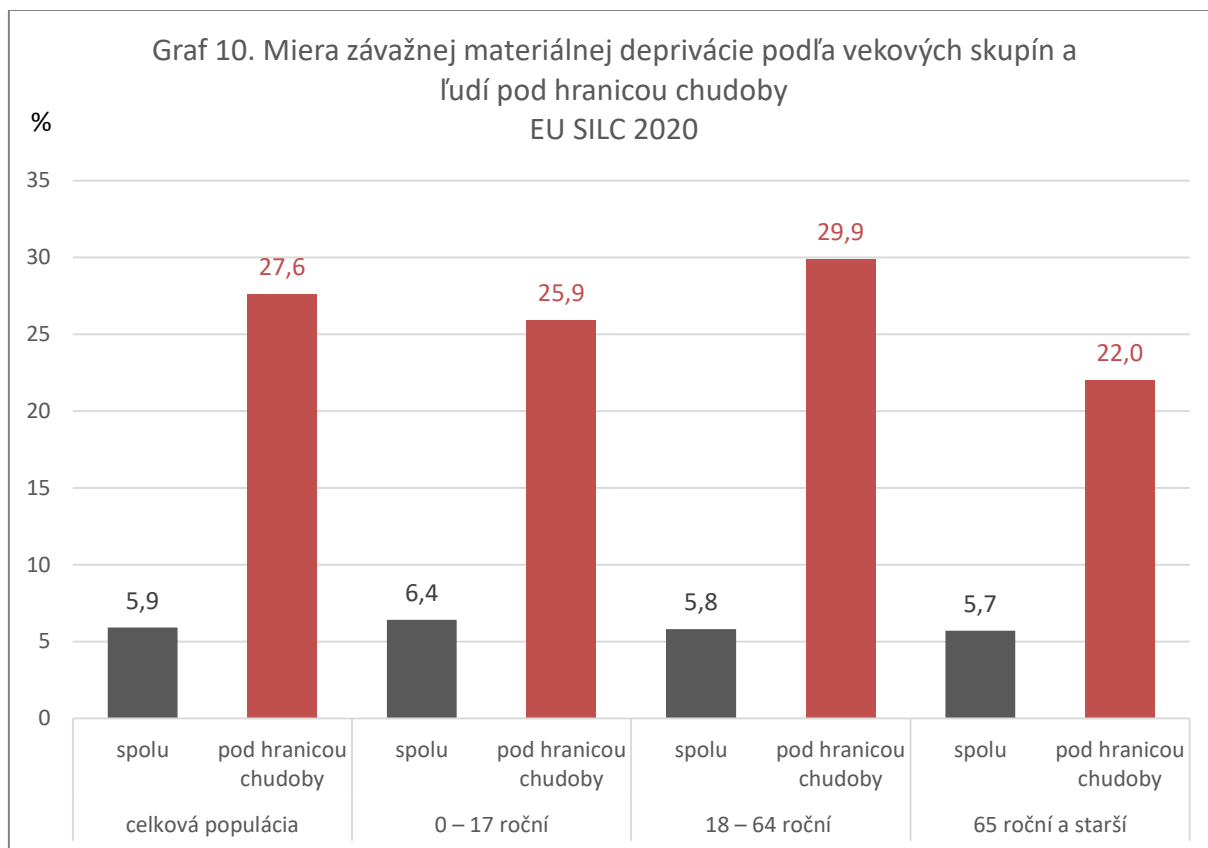
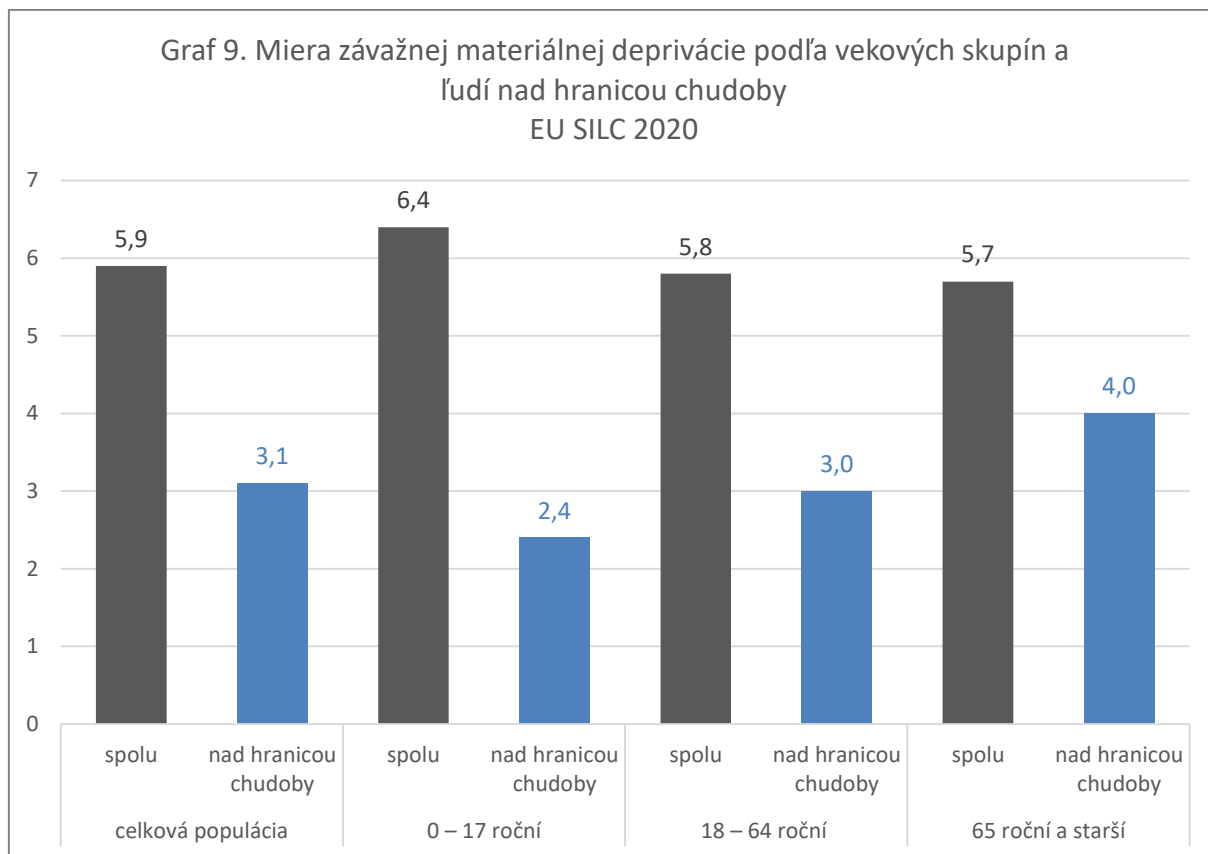
Graf 5. Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: S80/S20 pomer príjmov
horného a dolného kvintilu v členení podľa krajov
EU SILC 2020

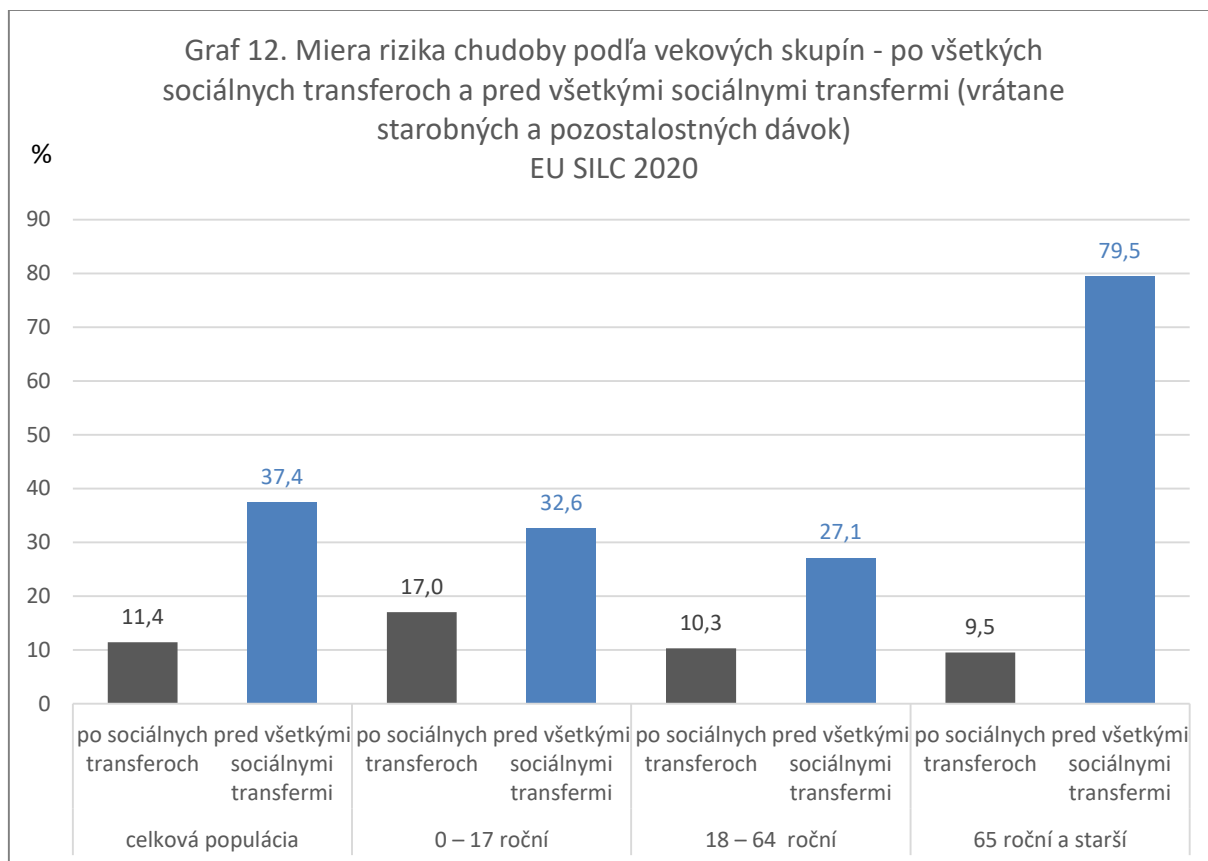
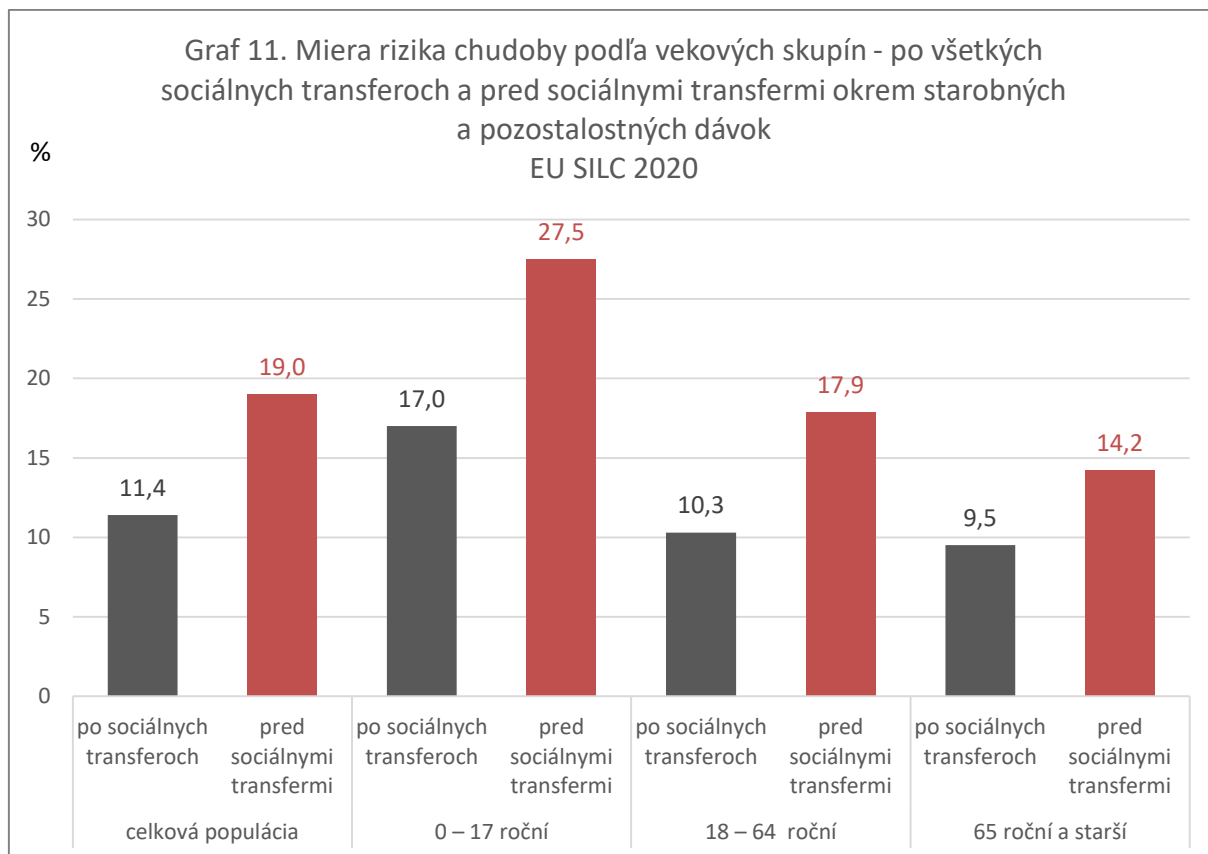

Graf 6. Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: Gini koeficient v členení podľa
krajov
EU SILC 2020

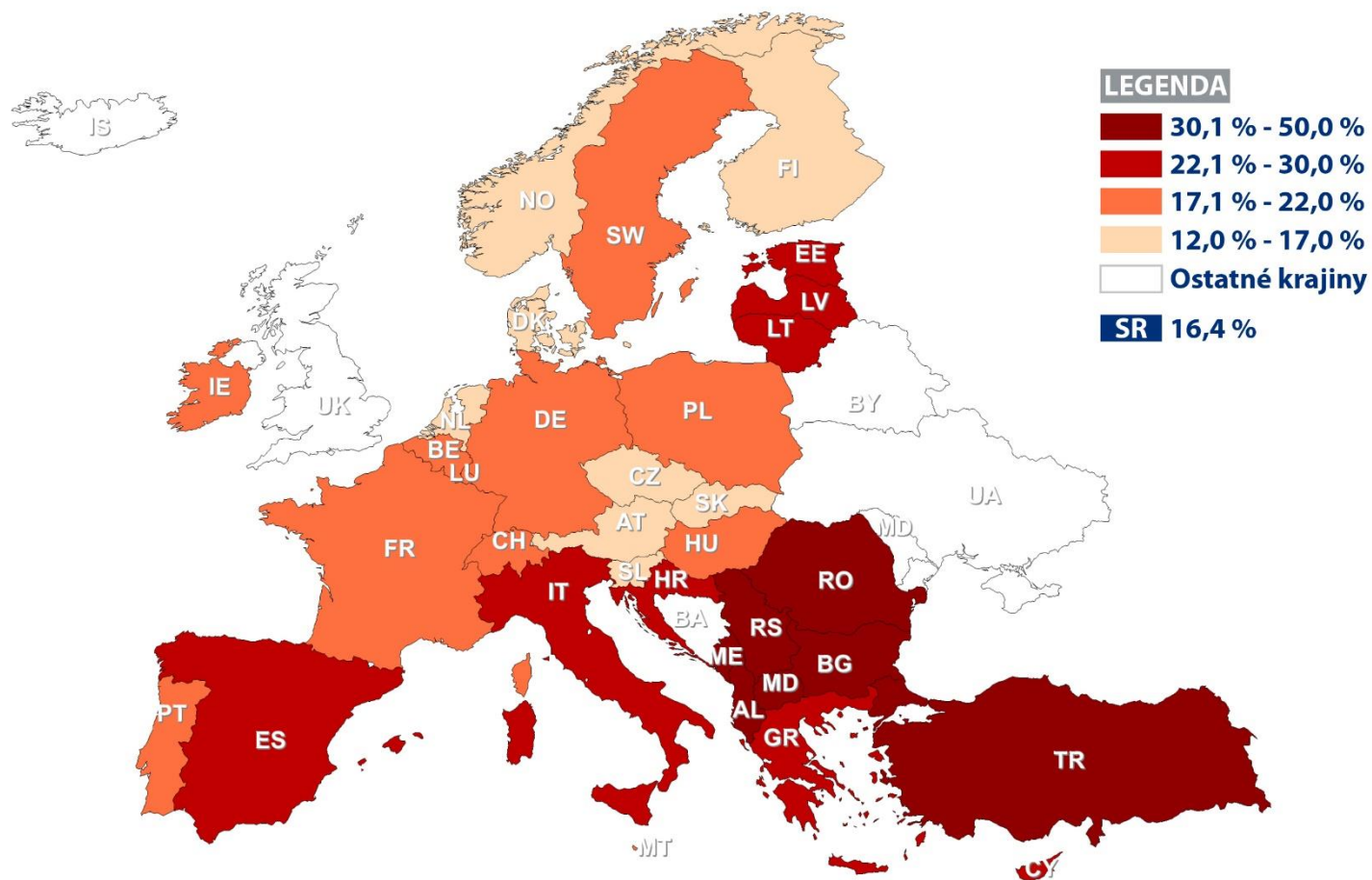

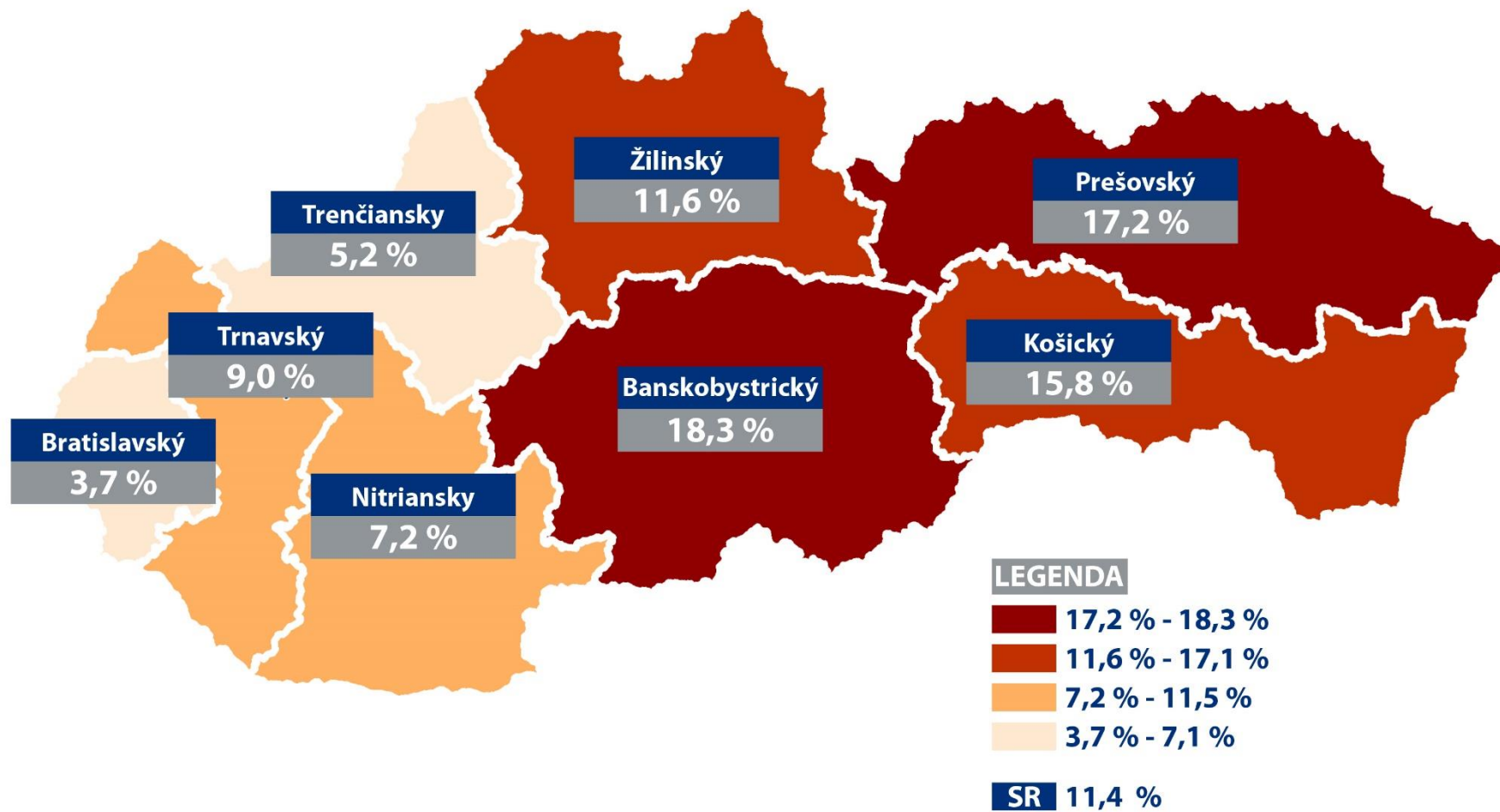

TEMATICKÉ MAPY

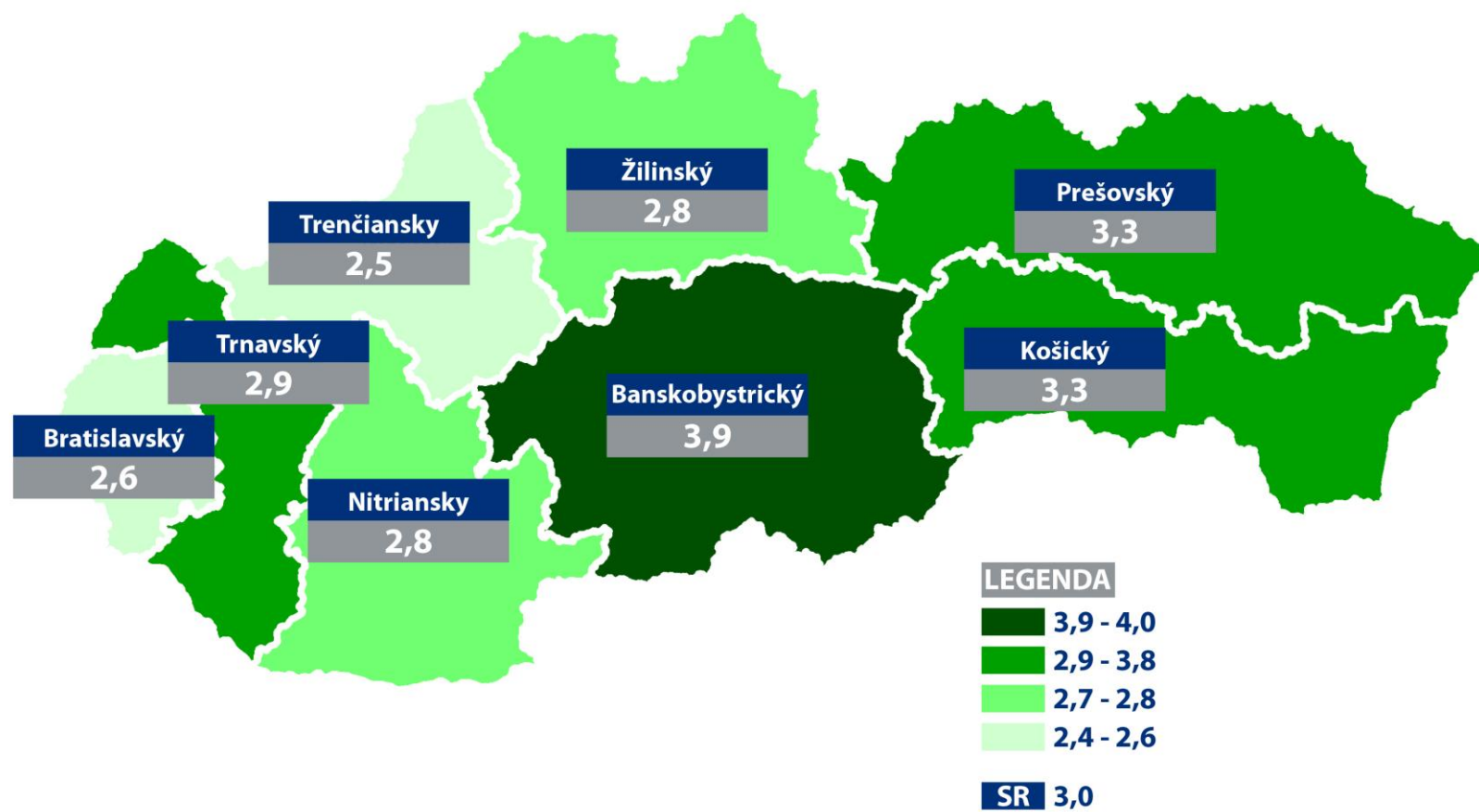
Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia, EU SILC 2019

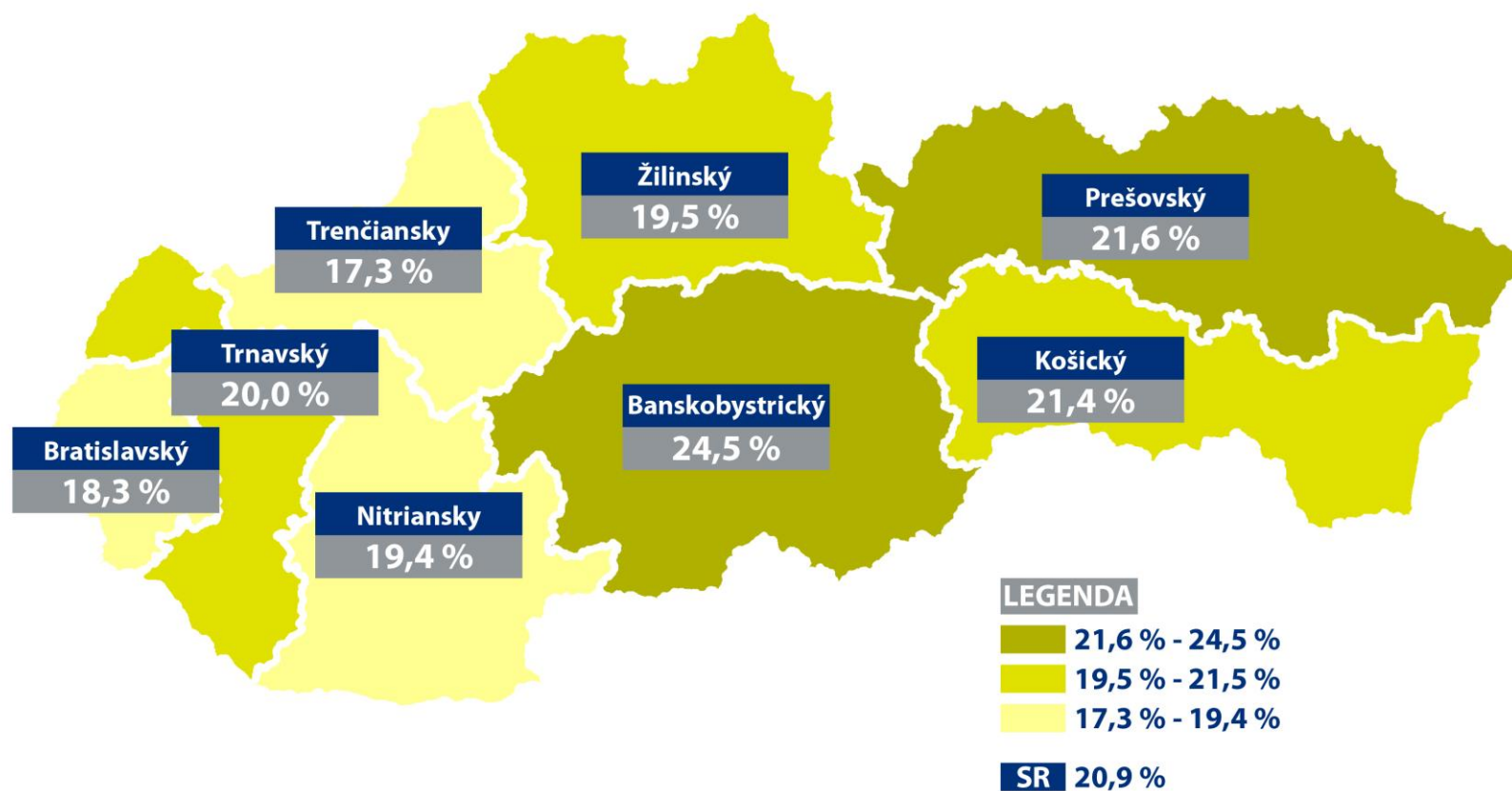
Celková miera rizika chudoby po sociálnych transferoch v členení podľa krajov, EU SILC 2020

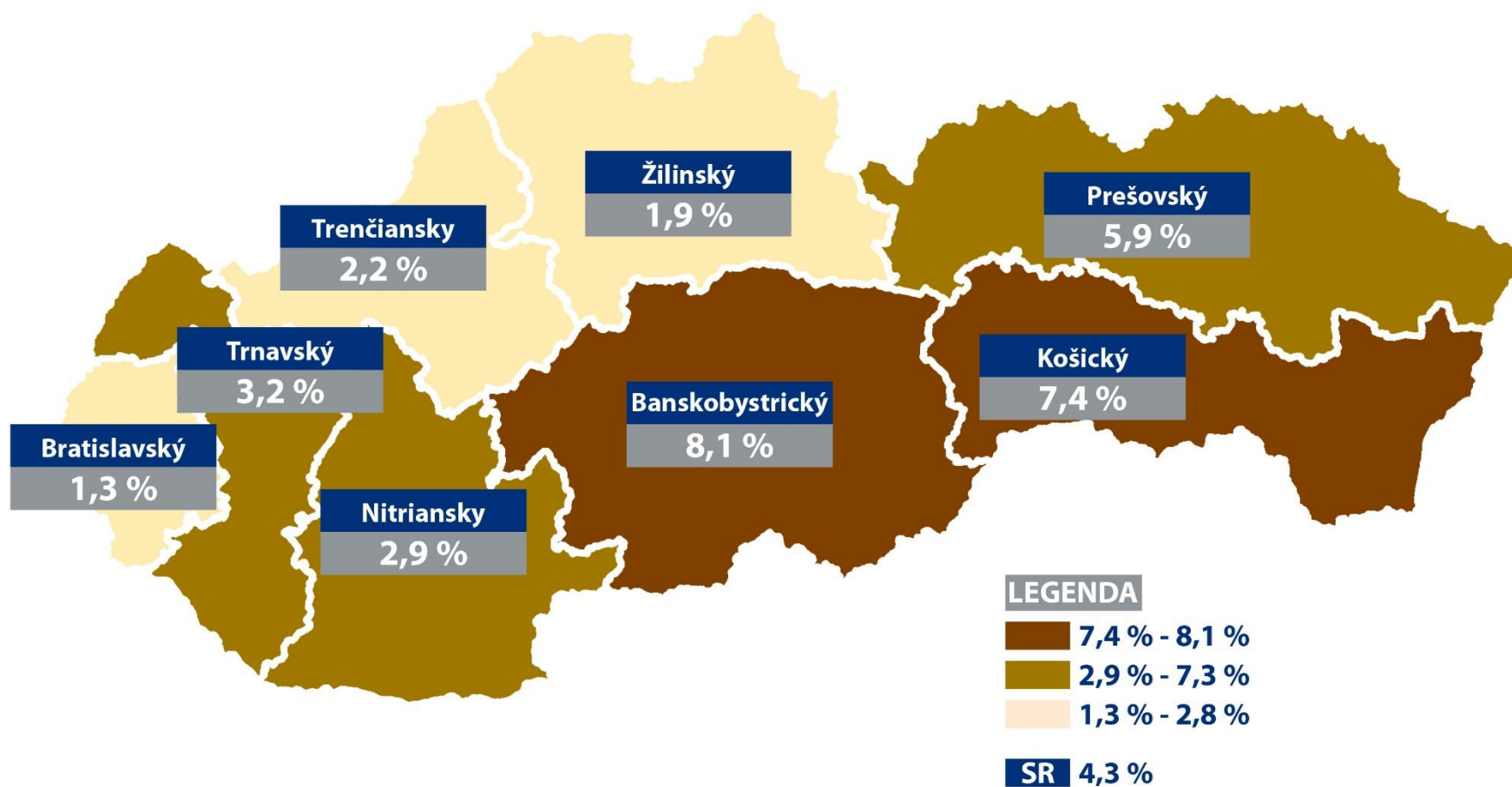
Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: S80/S20 v členení podľa krajov, EU SILC 2020

Nerovnomernosť príjmového rozdelenia: Gini koeficient v členení podľa krajov, EU SILC 2020

Miera veľmi nízkej pracovnej intenzity v členení podľa krajov, EU SILC 2020

EU SILC 2020

Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia

Analytická publikácia poskytuje prehľad o základných indikátoroch chudoby a sociálneho vylúčenia, ktorých zdrojom dát je výberové zisťovanie EU SILC 2020.

ISBN 978-80-8121-828-6 (online)